Başyazar: Dr. Hikmet Kıvılcımlı
Sahibi ve Yazı İşlerini fiilen idare eden Suat Şükrü Kundakçı
Yazışma adresi P.K. 384 İstanbul Tel: 27 02 33
Baskı: Vatan Matbaası
Abone: Türkiye: Dışarda: Yıllık 12 TL. 24 TL. 6 aylık 6 TL. 12 TL.
İlân: Özel tarifeye göre

Sosyalist

DÜŞÜNCE VE DAVRANIŞ GAZETESİ

Yıl: 1 — Sayı: 5 ŞİMDİLİK ONBEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR SİYASİ GAZETE 30 Mayıs 1967 Fiatı: 50 Kuruş

MENDERES NEDEN ASILDI?

-III-

Dr. H. KIVILCIMLI

2. ve 3. sayımızda yayınladığımız; «M. B. K. nin Azameti ve İnhitatı (Ululuğu ve Ölülüğü)» başlıklı etüdün devamını sunuyoruz.

27 Mayıs patladığı gün, sarsıntısından herkes yere kapaklandı. Silâhlı Kuvvetler gibi yüzde yüz İktidarın emrinde, tek meziyeti İTAAT disiplini olan bir örgüt geri tepsin? Buna kimse inanmadı. Silâhlı Kuvvetlerin şah damarı içinde «NATO» kılığı ile yerleşip Başkomutan olmuş bulunan Amerikan Sermayesi Menderesi tüketmişti. Yeni kartlarla oynamak istiyordu. Bunu Menderes te sezmişti. Amerikaya nispet, Kruşçof'u Ankaraya çağırmıştı ve kendisi de Moskovaya gidecekti. DP nin kazandığı 1957 Seçimlerinde, Menderes açıkça şöyle bağırmıştı:

«İçte ve Dıştaki Siyaset bezirgânları.. İktisadî ve dolayısıyle Siyasî İstiklâlinden Türk milletini saptırmak istemektedir.» (9 Ağustos 1957, İnebolu).

Menderese bir şeyler olmuştu. İktidara geldiği günden beri bir daha ağzına almadığı sözleri, yeniden ve ansızın öne sürüyordu. «Demokrat Parti köylünün ve halkın menfeatlerini koruyan partidir» diyordu. «Ağır sanayi [illegible] Başkanı» oluyordu. İnebolulara: «Onlar size yaptıklarımızı çok görüyorlar, çünkü onlar, sizin nafakanıza göz dikmişlerdir» diyordu. «Onlar» dedikleri kimlerdi?

«Dışta» dedikleri, içimize kendi elceğizleriyle soktuğu Amerikan kılıklı FİNANS KAPİTAL'di. «İçte» dedikleri, yabancı Kapitalin, Türkiyedeki Bankalar ve Şirketler kanalıyle kullandığı Tefeci Hacıağalar ile, Acente Bezirgânlardı. DP bunların Türkiyede örgütledikleri Parti, Menderes gene onların bir anda kahramanı ettikleri Lider idi. Şimdi: «İçteki ve dıştaki bezirgânlar» diye damgaladığı velinimetlerine karşı gelen Menderes, Demokrat Partiyi nereye götürüyordu? Demokrat Parti Programını, içlerinde Ahmet Emin Yalman'ın da bulunduğu, Amerikalı Uzmanın akıl hocalığı ettiği Menderes Bayar grupu yapmamış mıydı? Şimdi bu «Küfrân'ı niymet» kimeydi?

Menderes Sanayi kurmak, Türkiye Fabrikalarından çıkacak mallarla Silâhlı kuvvetlerimizi donatmak istiyordu. Bu işin parasını da, utanmadan Amerikaya ödetmiye kalkışıyordu: 300 milyon dolar diye tutturmuştu. Amerika, kendi lâstik tekerlekleri için gerekli asfalt yolların yapımına para, malzeme ve hele bol bol «Uzman» yollamıştı. Amerika, kendisinin kullanmadığı silâh ve makineleri Türkiyeye satıp hibe etmişti. Bunları bozulunca onaracak Tamirhaneleri Türkiyede yaptırmak üzere sermaye ortaklıklarına elverişli «sınai Kalkınma Bankası»nı dahi kurdurmuştu. Türkiyenin dışarıdan aldığı her mal için türk parası yerine Amerikan doları ödemesini de sağlamıştı. Gelmiş. Türkiyeyi sevabına savunmak için, dört bucağımıza silâhlı üsleri de yerleştirmişti. Devletin Sivil - Asker bütün su başlarını «UZMAN»lariyle kesmişti. Daha ne isteniyordu?

Bütün bu «Amerikan Yardımlarını» Menderesin sonradan «Açık bir istismar» sayması nankörlüktü. Hele «İstiklâlimizi tazyiklere maruz bırakmak istikametin'de içli, dışlı çalışmaları, Türk milleti mutlaka mağlup edecektir» tehdidini savurması cinayetti. Bu cinayeti işliyenin cezası verilmeliydi. Bu ceza usulünü Amerika çok denemişti. Geri ülkelerde Silâhlı Kuvvetler, sivil hükümetleri kabak çekirdeği gibi çıtır çıtır yiyordu. Çünkü dar gelirli silâhlı Kuvvetler hergün artan pahalılık yüzünden yoksul halktan daha az hoşnutsuz değildi. Bu hoşnutsuzluğun patlaması için, Ordu tetiğine en ufak bir parmağın dokunması yeterdi. Böyle parmakları Amerikadan ithal etmiye hiç lüzum yoktu. Silâhlı kuvvetler otomatik işlerdi.

Finans-Kapital daha da ileri gitti. 27 Mayıstan önce bir Amerikan ajanı, Yapılacak İhtilâli Menderese haber verdi. Bir taşla iki kuş vurulacaktı. «Mart ayında imzalanıp Mayıs başında Büyük Millet Meclisince kabul edilen anlaşmaya göre: «Türkiyeye doğrudan doğruya veya bilvasıta bir tecavüz vukuunda Kuvvetlerini kullanmak dahil olmak üzere gerekli her türlü harekâta geçmeyi» taahhüt etmişti.» (Milliyet, 28 Şubat 1965, s. 5)... Menderes, dilerse Amerikanın «her türlü harekât»ının kucağına düşüp teslim olurdu, dilerse, boynunu Yassıadaya teslim ederdi. Emperyalizm için, pek fark etmezdi.

«Tecavüz» olup olmadığını kim tayin edecekti? Amerika. Korede o tayin etmişti, Vietnam'da tayin ediyor: yarım milyon Amerikan askerine napalm bombaları, zehirli gazlar ile bir milleti boğduran Emperyalizm, «Tecavüz»ü önlediğini öne sürebiliyor. Ortada Emperyalizmin kendisinden başka bir «Tecavüzcü» görünmediği zaman ise, casus kışkırtmalarıyle bir «VASITA» icat etmekle Emperyalizmden usta provokatör mü bulunurdu?..

Böyle idialar belgelere mi dayandırılmalıdır? Bizim ülke bir yandan: «Karda gezip, izini belli etmiyenler» toprağıdır; öte yandan belgeleri sokağa döküp işporta malı ederek «belge»likten çıkarır. Hoşnutsuzlukla kaynıyan üniversitenin en saygı değer kürsüsüne oturmuş Amerikan İstihbarat bilgininin itsel açık arttırmayla adam satın alması önünde pek içeril-

(Devamı 4. sayfada)

Sokaktan korkmak Halktan kopmaktır

ORHAN MÜSTECAPLIOĞLU

Bugün yurdumuzdaki; TİP yöneticileri ile sosyalistlik ve ilericilik iddiasında olan küçük burjuva aydınlarının geniş çoğunluğunda, sokaktan gelebilecek davranışlara karşı soğukluk ve nefret vardır:

Millet Meclisi'nin ve kokteyl salonlarının dışındaki hiçbir davranışa ilgi göstermeyen bu sözde aydınlar, bu salonların dışındaki davranışlara karşı olduklarını ve sokak hareketlerini uygun görmediklerini çekinmeden söylemektedirler. Diğer burjuva partileri gibi dört senede bir radyoda ve meydanlarda nutuk atıp, patırtı ederek oy toplamayı ve arada sırada da Millet Meclisi'nde «Havanda laf dövmek»ten öte sayılmaması gereken konuşmalar yapmayı yeter görüyorlar. Ve bu şekilde sosyal mücadeleyi yürüttüklerine hem kendilerini, hem de emekçi sınıfını inandırmaya çalışıyorlar. Anayasanın ve kanunların dışına çıkmaksızın yapılan işçi yürüyüşleri, grevler, talebe ve halk gösterileri, «Hayat pahalılığı ve işsizliği protesto mitingi» gibi gerçek davranışlar, hattâ açık oturum ve «Sosyalist Konferansı» dahi onlara göre faşist darbeye yol açacak birer provokasyondur. Ve kendi deyimleriyle «İşi sokağa dökmek» zararlıdır. Oysa bu beyler, sosyal mücadeleleri besleyen ve gerçek inkılâpları hazırlıyan davranışların kaynağının sokak olduğunu bilmeyecek kadar da saf değillerdir. Öyle ise nedir bu sokak allerjisinin nedenleri?

Yurdumuzda bugüne kadar sosyalizm ve ilericilik mücadelesini yürütmek ve bu mücadelede ille lider veya söz sahibi olmak iddiasında bulunanların geniş çoğunluğu, paşazade ve toprak beyzadeleridir. (★) Hemen hepsi tahsillerini baba parası ile dışarı ülkelerde; Avrupalarda, Amerikalarda yapmıştır. Hayatları boyunca geçim korkusu çekmemişler, açlık, işsizlik, yersizlik gibi halkımızın günlük dertlerini kitaplardan öğ.

(Devamı 4. sayfada)

Yavuz hırsız: İsrail

TUĞRUL ATEŞ

Emperyalist savaş canavarı, Yumun komedyasından sonra, bir yol daha kapımız önünde homurdanıyor. İsrail çıbanı başını zonklatıyor.. Neden?

Bütüm Emperyalist basın (tabiî, bizim «yerli mallar»da ellerinden geldiğince), her zamanki yavuz hırsızlıkla, ev sahibi fakir milletleri şaşırtma çabası içinde Onlara göre tüm kusur Nâsır adlı «diktatör»dedir. Son zamanlar İsraile karşı pasif davranıyor demesinler diye ve Suriye'ye kalb kuvveti vermek için gösteriş ve blöf yapıyor Nâsır, kurt, İsrail kuzucuğu yiyecek!

Oysa, emperyalist basın herkesten iyi biliyor. Nâsıra göre, bütün Arap dünyası: «Siyonistlere arkalık eden Sömürgecilerden» kurtulmadıkça, Filistin meselesi çözülemez. Eşek dururken, semerine vurmak boştur. Onun için, her fakir Millet gibi Birleşik Arap Cumhuriyeti de savaş istemiyor.

Ama, petrol akmazsa insan kanı akıtan Emperyalizm durur mu? Hazır Nâsır iç ve dış güçlüklerle kendi derdine düşmüş, bir taşla iki kuş vuracak: 1 — Aden'de ve Yemende Mısırın gözde askerleriyle desteklenen antiemperyalist savaşı durduracak. 2 — Suriye'de gittikçe halk içine yerleşen Baas Sosyalizmini düşürecek. İsrail Arapları ürkütürse, Güney Arabistanın ve Irak'ın yabancı petrol kumpanyaları daha kolay düzen çevirecek.

Bir iki milyoncuk nüfusu ile, İsrail, koca Emperyalist polisine «Huzur kuvveti» olurken harcanmaktan, kendi başından korkmuyor mu? Önce, onu oraya sokan Emperyalizm arkasında... Ondan sonra, asıl, birincisi: Korksa elinden ne gelir, İsrail oğullarının? İngiliz Amerikan gizli casusluk teşkilâtları, en sinsice ustalıkla İsrail halkını Arap fobisiyle. Türk annelerinin çocuklarını: «Arap geliyor!» diye korkuttukları gibi. Arap allerjisiyle barut fıçısına çevirmişlerdir. İkincisi: aynı gizli teşkilâtlar Yakındoğu'nun altını, üstünü kıskıvrak emrine bağlamıştır.

Burjuva basını bile o acı gerçeği şöyle itiraf ediyor: «Pratikte muhakkak olan bir şey varsa o da şudur ki, Filistin Komando teşkilâtlarından çoğu Suriye ve Mısır hükümetlerinin kontrolundan sıyrılıp çıkmıştır.» (Le Monde: 20 Mayıs 1967). Başka deyimle, Emperyalizm, A-

(Devamı 3. sayfada)

Yugoslavyada ihtilâl var...

«Asya Tipi Üretim» diye bir can kurtaran simidi bize de sokuldu. Bu simit Avrupanın ortasındaki Yugoslavyada yok mu? Küçük burjuvası çoğunlukta olan ülkelerde: Sosyalizmi kapitalizme benzeten gidiş bir çeşit «Asya tipi güdüm» yaratıyor. Sosyalizm insan denilen en yaratıcı üretici gücü, skolastiğe çevrilmiş «Ekonomik determinizm lâfebeliğine boğarsa olacağı budur.

Meseleyi baştan alalım. Bilinen Komünist Teşkilât prensipi: «Santralizm Demokratik» (demokrasili merkeziyet) sözcüğü ile özetlenir. Bir ülkede Santralizm (merkezcilik) mi üstün basmalı, Demokrasi (merkez dışı organların karar alma yetkileri) mi? Bu soru, sınıflı toplum sürüp gittikçe bitmiyecek tartışmaların sakızıdır. Küçük insanlığının ezik komplekslerl altında nice küçük adam, Sosyalizm gibi yüce insancıl bir akımın örgütlerinde su başına sivrilmiye görsün: «Çingeneye padişahlık versinler, önce babasını asmış» olayım «Santralizm» diye ortaya atacaktır. Çinde Mao'ya karşı [illegible] Dahası doğrusu son Demokrasi dememeleri Santralizmi küçük burjuva buyurma tutkunluğu ile karıştıranlara karşı başvurulan son çare gibi gösteriliyor.

Oysa yıl: 1967. Tito dahi 22 yıl önce Kominformla kopuşurken, bir çeşit Sosyalist dünya Santralizmine karşı Yugoslav Demokrasisini savunma iddiasında değil miydi? 1950 de çıkan İŞÇİ ŞÛRÂLARI kanunu ne emrediyordu? Marksist parolaya göre: «Fabrikalar işçilerim, toprak köylünün idaresine: «AUTOGESTİON: KENDİ KENDİNİ GÜDÜM» iline bırakılmıştı. Meğer o lâfmış. Yugoslavya, başka bir sosyalist örgüt prensibini uygulamış: Parti motor, Devlet ve Sendikalar onun transmisyon kayışlarıdır. Santralizm Demokratik gibi, bu Teşkilât prensibi de, kompleksli küçük burjuva eyyâm efendilerinin eline geçirildi mi, Şark Despotizmi sahneye çıkar. Oysa parti bir «Tanrı» olarak değil bilinçli, en girişkin, en tecrübeli ülkücülerin örgütü olarak hareketin MOTORU'dur. Yâni: bir örgütün başına yerli yahut yabancı casusların kurnazca sivrilttikleri zıpçıktı kişilerin şartsız kayıtsız emir ve kumanda yetkileri, Partiyi motor yapmaz; partililerin: Ülkücülükleri, bilinçleri, enerjileri, tecrübeleri. Devleti ve Sendikaları Parti güdümünü kabul etmiye ikna ederse. Parti Motor, Santralizm normal rolünü olumluca başarır.

Bugün anlaşılıyor ki, Yugoslav Komünistleri, «Kendi kendini güdüm» sözlerini önce kendileri, şimdiyedek ıska geçmişler. Şimdi hararetle savundukları şey şudur: Fabrikalar, hastahaneler, okullar, şimendüferler, madenler, tarım mülkiyetleri, deniz, ırmak, hava taşıtları, kahveler, lokantalar, oteller, toptan ve perakende ticaretler.. Herşey, o işle çalışanların «İŞÇİ ŞÛRÂLARI» içinde alınacak kararlarla güdülecekmiş... 17 yıl önce çıkan kanun. «Kendi kendini güdüm» sözü bu değil miydi? Şimdi bu sözlerinin ne anlama geldiğini birdenbire keşfetmişler. 17 yıldır: cemaat ne derse desin, Tito'cu komünist İmamlar, bildiklerini okumuşlar...

Tito komünizminin bir itirazı olabilir: 20 yıldanberi, Yugoslavya'nın şartları Santralizmi üstün tutmayı emrettiydi. Şimdi şartlar değişti: Demokrasi mümkün oldu, diyebilirler. Bu da Diyalektik anlayış iddiasıdır. Ama, diyalektik softa safsatasına çevrilmezse, konkret şartları değerlendirmek metodudur. Santralizmin bir ülkede

(Devamı 4. sayfada)

TİP Mecliste

TİP Yöneticileri Meclise girmeye çok uğraşmışlardı. Girdik ten sonra da, bütün çabaları pek büyüttükleri ve teşkilâtı'yle tanıttıkları «Meclis çalışmaları» oldu. Bu çalışmalarını, özellikle çıkardıkları bazı broşürlere başlık yaptıkları «TİP MECLİSTE» sloganı ile efsaneleştirmeye ve tabir caizse şişirmeye de giriştiler. Sosyalist, «TİP Mecliste» efsanesinin nasıl bir safsata olduğunu, yine aynı başlık altında, olayları göstereceğiz. Bu sayımızda [illegible] Kanunu ve TİP» yazımızı, gelecek sayılarımızda «Milletvekili Kemal Nebioğlu Dilekçe Karma Komisyonu Sözcülüğünden neden istifa etti?», 1-TİP Genel Merkezinin 72 soru Tahkikatı vs. yazılarımızı okuyacaksınız

İŞ KANUNU VE TİP

1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanununun pek çok mad.

(Devamı 2. sayfada)

Yapı İşçileri Sendikası 2 nci Genel Kurulu İzmitte toplandı

Yapı İşçileri Sendikası (kısa adı YİS)'in olağan iki yıllık Genel Kurul Toplantısı İzmitte yapıldı. Altmış küsur delege ve kalabalık bir dinleyici topluluğunun huzuriyla yapılan kongreye Yurt ve Dünya İşçilerinin hak savaşları ve Kurtuluş Savaşımızda ölenler için yapılan saygı duruşuyla başlandı.

YİS 2. Genel Kurulunda DİSK'e katılış kararı alınırken.

Kongre Başkanlığına Güneydoğu Bölgesi Temsilcisi Cenan Bıçakçı'nın seçilmesinden sonra serbes konuşmalara geçildi. Bu bölümde en eski sendikacı Üzeyir Kıran (Baba.) DİSK Genel Başkanı Kemâl Türkler, DİSK Sekreteri İbrahim Güzelce eski Demokrat İşçi Partisi Genel Başkanı ve TİP Genel Sekreteri avukat Orhan Arsal, eski Türk-İş Genel Başkanı ve Lastik - İş Organizatörü Celâl Beyaz, TİP'in kınama cezası verdiği Sosyalist halk hatibi Celâl Ülkü ve başka misafirler, Kongrenin anlamını belirten konuşmalar yaptılar.

Daha sonra verilen bir önergeyle, Yapı İşçilerinin birliğini ifade eden bir Yumruğun ve Yönetim Kurulunca hazırlatılmış olan işaretin Sendika Amblemi olarak kabulü görüşüldü. Amblem dakikalarca ayakta alkışlanarak oybirliğiyle kabul edildi Sıra DİSK Konfederasyonuna katılmaya gelmişti.

İlk sözü alan Genel Başkan İsmet Demir, delegelerin heyecan dolu alkışları arasında kürsüye çıktı. Genel Başkan Demir konuşmasında özetle:

«İşçi Sınıfı hareketi ve mücadelesi bir bütündür. Tek sendika savaşı, sadece işkolu savaşıdır. İşçi Sınıfı savaşında bütünlenmek zorundayız. Bu bütünlenmeyi, bugün sarı sendikacılığı ve yabancı çıkarları temsil eden Türk-İş ile yapmamız elbette düşünülemez. Türk-İş'in İşçi Sınıfı karşısında bir kuruluş oldu

(Devamı 2. sayfada)

ALAMANYA ALAMANYA!

Bir zaman Türkiye işsizler ordusunun kapısı önünde kuyruk olduğu Alman ekonomisi, en sonra krizin eşiğine geldi. Bir yandan ucuz ve beli kırık köle olarak sürüyle yabancı işçiler kullanırken, işsizlerin 500.000'i bulduğu ortaya çıktı. Millî gelirin «Mucize» sayılan ilerleyişi, yüzde 2,5 (iki buçuğa) düştü. İthalât azaldı. Dövizler (yabancı paraları) yığıldı kaldı. O kadar ki, Fransız Bakanı Debre bile Alman ekonomisi için: «Güzün gelecek bir canlanma, hoş gelmiş olacaktır. Fransız ekonomisinin gidişi de o sayede kuvvetlenecektir!» diyor.

Fransa'nın patronluğu altında olan Ortak Pazar, Alamana artık eskisi kadar enflâsyonla (parayı düşürmekle) savaşmamasını öğütlüyor. Hükûmet, istisnai Bayındırlık işlerini kışkırtmak, (sizlere iş bulmak) için Federal bankayı daha henüz iskonto rayicini indirmeye razı edebildi Alman parayı düşerse, Fransızlar ona daha çok mal satmayı umuyorlar. Radyo hergün söyle öğütler yayıyor: «Şimdi satın alın, güze doğru ödersiniz!..» Metalürji fabrikacısı Strudthoff şöyle diyor:

«Ekonomi içine beş kuruş atınca bir çözüm yolu kusan otomatik makina değildir..» Ne olacak?... Dünyanın üç beş yerinde birden harp çıkarmaktan başka yolu kalmadı Emperyalizmin..

BAŞYAZI

GÜVEN: GÜVENEBİLİRSEN

Amerika, Holivud ülkesidir. Zengin dekorlu filmlere milyarlar yatırır. Maksat: hem insancıkların uçkur yanlarını gıdıklayıp para kazanmak, hem böylece aklı apışına karışan 3 buçuk milyar kalabalığa gerçek olayları unutturmak. İnsan başı, ya ayakta «Futbol topu», ya bacak arasında tutuçu veya Totocu «Tuti kuşu» olmalı.

«Sahneye koyuş» ustalığına diyecek yok. Yerine göre ayarlanır. Kaçgöçlü Türkiyeye «Mini etek» demokrasisi, açık saçık Yunanistan'a mini - etek yasaklı Cunta. En son CİA modası «Kayşeri gülleri» piyesinden «Güven Partisi» sahneye kondu. Bu son «Sahne» ye nasıl gelindiğini bilmiyenimiz kalmış mıdır?

27 Mayıs devreminin nirengi noktasına oturtuluşu gerekti. Bunu en az sarsıntı ile yapabilecek «Tek Adam» İsmet Paşaydı. Paşa'nın görevi, 21 Mayıs derdimendi Aydemir - Gürcan ikilisinin asılmasıyla bitti. Artık Koalisyon Kabinesine Finans - Kapitalin ihtiyacı kalmamıştı. Kendi kabinesi başa çekmeliydi. Amerikan Casus başılarından CİA General Porter, Ankara'ya gönderildi. Bir deli kurşunla İnönü, Amerikan Cumhurbaşkanı Kennedy'ye çevrilemeyince, bütün casus teşkilâtlarının sinangılı metoduna başvuruldu. Kale içinden fethedilecekti.

Başbakan aradı. Buldu. Ardından, İnönü'nün çizmelerini yalıyarak kefenlerini yırtan Koalisyon partileri, ansızın, hep bir ağızdan, Paşa'nın kişiliğine karşı taarruza kalktılar. Birinci Kuvayımilliye geleneğinin nasılsa sağ kalabilmiş en büyük direğini, İsmet Paşa'yı paldır küldür devirdiler. Bu kaleyi içinden fetihetmenin BİRİNCİ RAVNDI oldu. Finans - kapitalin 27 Mavıs'tan beri yaptığı kerte kerte birikim Paşa'nın tekerlenmesi ile ansızın atlama yapmıştı.

Sonra ne olacaktı? Gene uzun bir birikim. İktidar Finans - kapitalin elinde olduğu için, şimdi daha rahat çalışabilirdi. Senatör, Millî Birlikçi Tunckanat o çalışmanın plânını: Amerikan casus teşkilâtlarına iktidar adına verilmiş gizli mektupla açıkladı. Bu memlekette Amerikan uşaklığına candan çanak açmıyacak kaç tane kafası işler veya sözü geçer kişi varsa, hepsi NÖTRALİZE edilecekti. Gençlikten başlanıldı. Parayla etkilenebilenleri, polisle ve işarece de güçlendirerek su başlarına geçirildi. Silâhlı, silâhsız devlet kuvvetleri içinde ayarlamalar yapıldı. En sonunda İşçi Partisine dek dayanıldı. Partinin Meclis dışı organları ve Kürsü Sosyalizmile yetinmiyen üyeleri, içeriden, dışarıdan «Nötralize» edildi. «İmam Hatip» kıyafetli yıldırım kıtaları, bilim ve güzel sanat olaylarına bile sansür kesildiler. Ortanın Solu: Komünistlikti.

Birşey yürümüyordu. Yaşlı ve tecrübeli İnönü, eşek güreşen eski savaşçı olarak hâlâ yıkılamamıştı. Adalet Partisinin bilinçsiz oylarla «Sandıktan çıkması», Türkiye realitesinde fazla anlam taşımıyordu. Menderes çok daha önce aynı sandıktan çıkmıştı. İkinci bir atlama ile son RAVND tertiplendi. Mühendis çıkar çıkmaz Amerika'ya giden, gelir gelmez Sular İdaresi başına geçen, serbest havalta Morison firmasından AP. Başkanlığına getirilen Bay Süleyman Demirel, seçim kampanyasında İsmet Paşa'yı «Komünistlik» ile suçladı. Bu şantal havasına rağmen «Ortanın Solu» parolası geri aldırtılamayınca: CHP içinde çöreklenmiş, kolay şöhretli Finans - kapital grupları maskelerini attılar. CHP'nin Parlâmentodaki gücünden 3'te biri, onları adam eden Paşa'yı hiçe sayabildiler.

Dünya ölçüsünde birikik Finans - kapital kubbesi altında yeni bir şey yok: Kayseri'nin Kaarun'u, Türkiye Hacıağalığı ile Parababalığının en iyi temsil edeni Fevzioğullarına bu vakitten Kendilerinin doğrudan doğruya CİA'dan emir alması gerekmez. Bizim Tefeci - Bezirgân zümrelerimizin [illegible] veter. Bakalım, İsmet Paşa'yı [illegible] edebilecek mi? Tefeci - Bezirgânlık Atatürk [illegible] gençlik yığınlar içinde «Nöt[illegible] Mustafa Kemal daha güçlü olarak [illegible]

— SOSYALİST —

Sosyalist konferansı için ANKET

-II-

Gazetemizin ilk sayısında yayınladığı «Türkiyede Sosyalist Konferansı için Çağrı» başlıklı yazı geniş ilgi gördü.

Gazetemiz; «Sosyalist Konferansı»nı, düşünce alanından davranış alanına aktarmak ve gerçekleştirmek için gerekli çalışmaları yaparken, bu konuda bir Anket hazırlamayı da uygun görmüştür.

Tanınmış sosyalistlerimizin, Aydınlarımızın, İşçilerimizin ve gençlik temsilcilerinin aşağıdaki sorularımıza verdikleri cevapları elimize geçiş sırası ile yayınlıyacağız.

— Sosyalist —

Sorularımız

1 — Türkiye'de sol bir hareket derlenişine taraftar mısınız?
2 — Sol derleniş, hangi eğilimlerden, kuruluşlardan ve kimlerden olmalıdır?
3 — Sol Birliği sizce nasıl sağlanabilir?
4 — Sol Birliğin gelişiminde Sosyalistlere düşen görev nedir?
5 — Gazetemizin teklif ettiği Sosyalist Konferansı ne zaman, nerede ve nasıl toplanmalıdır? Siz Konferansa katılır mısınız?

NİYAZİ AĞIRNASLI

C: 1 — Türkiye, Amerikan emperyalizminin gittikçe daralan kıskacı içine düşmüştür. Emperyalizmin ahtapot tırnakları yurt topraklarımıza daha derinlerine doğru kök salarak gömülmektedir. Komünizm propagandası ve tehlikesi gürültüleri, barış gönüllüleri papiye kuşe kâğıtlarla hazırlanmış yüz binlerce cilt kitaplar ve broşürler, emperyalizme kiralanmış ağızlar, bilinçsiz veya kasıtlı basın..! gibi türlü araçlarla halka yıllardır yayılmış ve sömürü cephesinin asıl maksadı ustalıkla gizlenmeğe çalışılmıştır. Denilebilirki, emperyalizmle savaş şartları bugün, İstiklâl savaşı öncesi şartlarından daha da ağırdır.

C: 2 — Bu şartlar altında, bir anti-emperyalist cephede bütün gerçek yurtseverleri toplama gayretleri, çok olumludur. Elbetteki sol bir derleniş bu savaşta mihrak olma imkânlarını Sosyalist akım lehine güçlendirir.

C: 3 — Burada Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerine çarpılmış olanların durumu öncelikle bahis konusu edilir. Yirminci yüz yılda fikir suçları adı altındaki suç grubu, Türk Hukuk düzeninin ağırlığı ve zaafıdır. Örnek alınan batı demokrasilerinde çoktandır bu suçlar yok artık. Bizde ise 1961 Anayasasının getirdiği temel hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanması çabası bilgi noksanlığı içinde tahrik olunan birçok yanlış tâkibatın üstüne üstüne dikme istidadında. Yakın bir gelecekte bu hükümlerin kaldırılacağını, fikir suçluları aleyhine te'sis olunmuş mahkûmiyet kararlarının da bütün hukukî neticelerivle birlikte iptal edileceğini ummak, bu yönde demokratik mücadelelere girişmek gere-

(Devamı 2. sayfada)

Gelecek Sayıda: SUNAY'a cevap : Anayasa Sosyalizme Açıktır !.

DÜNYA OLAYLARI

EMPERYALİZM YENİ VİETNAMLAR PEŞİNDE

● «Jön Afrika» gazetesinde yayınlanan ve yeni Çin ajansınca «Sahte» sayılan 14 Mayıs günlü Şu En-Lai bildirisi 3 nokta idi: 1 — Kuzey Vietnam yardım isterse Çin karışacak. Kuzey Vietnam ise şunu belirtiyor: «Biz beterin beterini hesaba katlık. Bu heter: Amerika'nın Güney Vietnam'a 2 milyon, Kuzeye de 1 milyon asker çıkarmasıdır.» Güneyde henüz Amerikalı sayısı yarım milyonu bulmadığına göre Vietnam kendi işini kendisi bitirecek.

2 — Şu En-Lai diyor ki: «Amerikalıların amacı Hanoi'deki sosyalist düzeni yıkmaktır... Hiç bir devrimci ulus ve ülke, Amerikalıların Demokratik Vietnam topraklarına ayak basmasına müsaade edemez.» Çin devrimci olunca...

3 — Vietnam çıkarlarına ihanet edilirse ‚Çin' karışacaktır, ne demek? Kosigin (Sovyet Başbakanı) Vilson'a (İngiliz Başbakanına) gitti. Vietnam da, Amerika da «Tırmanma savaşından» cayarlarsa, masaya oturulur, dedi. Şu, bunu «Vietnam'a karşı Rus komplosunun en yeni davranışı» saydı. «Bu barış değil, Vietnam halkının teslim olması» idi.

Çin yanılıyor mu? Look dergisine Rusk: «Bir süre daha Amerika her Pasifik (Ulu Okyanus) dalgasını kontrol edebilir» diyor. O şartla ki: «Çin komşuları ile barış içinde yaşama isteğini duruca bildirsin.» Bu diplomat ağzı bile: Yoksa, Çin'de Salı günü düşürülen Amerikan uçağı olayı sıklaşır, demek istiyor.

Aynı günlü Look'ta, Genr. Wheeler'in (Amerika Genelkurmay Başkanının) demeci ise açıktır. «Biz, diyor, Yirminci yüzyılın sonuna dek Asya'ya angajeyiz. Tayland'taki durum 1960-61 yılı Vietnam'ındakinin tıpkısıdır.»

Yâni, Amerikan külhanbeyliği «Asya»da yeni yeni Vietnamlar açmaya «ANGAJE» dir. «Barış İçinde Bir arada yaşama» dediği şey: bütün Amerikan provokasyonlarını cezasız [illegible] Yakındoğu (Arap-İsrail) de ASYA değil midir?

«Akılsız düşman, insana akıllı dost kazandırır» der halkımız. Akılsız Emperyalizm de, Vietnam çılgınlığı ile: Sovyetler Birliği ve Çin arasındaki yersiz açıklığı kapatıyor. Vietnama yardım uğrunda Çin, Sovyet malzemesinin kendi topraklarından geçmesine yeniden katılıyor.

BOLİVYA'DA NELER OLUYOR

● Güney Amerikada Bolivya. Doğusu Petrol, batısı Kalay. Nüfusu, hemen hemen bütünüyle Tarih öncesi kızıl derililer. Bir kaç şehirde, bir avuç İspanyol: Fetih çağından beri iktidar için sülâle savaşındalar. Halk seyirci. Amerikan şirketleri bir sülâlenin generalini iktidara getirip yıprattı mı, Pronunciamento ile gelen öteki sülâleyi satın alarak kullanıyor. Buna «Amerika amerikalılarındır» diyor Finans - kapitalizm.

Amerikanın Alicengiz oyununa Bolivyada 10 yıl önce başlıyan isyan kanla söndürüldü. Bir buçuk aydır başlıyan Gerillero (Çete) hareketi o kanlı tecrübeden gerekli dersi çıkarmış görünüyor. Petrol Cöngülü Nancahuazu'da bir buçuk aydır. Bolivya hükümeti «Gerillerolara karşı derhal silâhlı kuvvetlerin taarruzu» başladı, başlıyor demekte. 23 Marttan beri gelen haberler, teşebbüsün Gerillacılar elinde kaldığını ispatladı. O gün, Çete baskınına giden 1 teğmen, 6 asker, bir sivil rehber, tuzağa düşüp yokedildi.

10 Nisanda 2 Teğmen, 1 assubay, 8 asker'in aynı biçimde canına kıyıldı. Takibe çıkan kıta kumandanı ile esir düştü. 2 gün kurşuna dizileceğini bekliyen yüzbaşı, gördüğü teşkilât, disiplin ve silâh mükemmelliğini anlatmakla bitiremiyor. Serbest bırakıldığı gün, eline, ölen teğmenin nişan yüzüğü teslim ediliyor. 20 Nisanda bir Arjantinli, bir İngiliz bir de R. Debray adlı Fransız Gazetecisi, çete bölgesinde silâhsız yakalandılar. Saklanan iş dünyaca duyuldu.

Amerika «Sigortacıları» Panamada 250 Bolivya subayını çete muharebesi için talim ettiriyor. Panamadaki Hovard-Fields üssünden Herkül taşıt uçakları savaş malzemesi, Amerikan «Muşavirleri,» US Amerika ve Arjantin «Teknisyenleri ve Öğretmenleri» yağdığı, Gazeteleri dolduruyor. 30.000 kişilik Bolivya ordusu var. Fakat 45 günde 25 ölü: ordu moralini bozdu. Komşu Kolumbia ve Venezüella çete harbinde bile bu kadar az günde çok kayıp görülmemiş. Amerikan yardımı ile yeni özel Taburlar hazırlanıyor.

Bir amerikan uzmanı, Muhabirlere açıklıyor: «Asilerin gizlenme inceliklerine şaştık kaldık. 6 radyo istasyonlarını izledik. Bunlardan birisine asker gönderince, altısı birden toz oldular. «Petrol Cöngülü: zehirli sinek, örümcek, yılan dolu. Kalay madenlerinin işçileri çete yazılıyorlar. Santa-krüz'de yaş sıcağa dayanacak asker toplanırken, kadınlı, erkekli halk, onların gönderilmesini engellemek için uçak alanını kuşattılar. Hükümet bunları: «Bir grup komünist» diye niteledi.

HEY GİDİ «MÜSLÜMAN» KRAL HAY!

● Mayıs 16 günü, Suudi Arabistan Derebeğiliğinin Petrol Kralı Faysal ile İşçi Başbakanı Wilson, İsrail çıbanını patlatmadan önce pazarlığa girdiler. Faysal: Güney Arabistan ve Aden'den İngiliz askerlerinin.. evet, çekilmemesi için yalvarıyordu. «Siyasi boşluk»tan korkuyormuş.

İşçi Başbakan ise Faysala Hava Savunması için malzeme satmıya bakıyor. Faysal: İngiliz şirketleriyle mukavele imzalamak için, İngiliz askerinin kalmasını şart koşuyor (AFP.)

İNGİLİZ SÜNGÜSÜ İLE DEMOKRASİ

● «Maurice» adasının başbakanı Sör Seewoosagur Ramgulam da Londrada. Seçime gidecek. Eylüle dek, ace le İngiliz askeri istiyor. (Reuter).

Emperyalistler arası «Gaf» ve Cilve

● Alman tilkisi K. Adenauer'in ölümü vesile oldu. 11 Hükümet Başkanı, 12 Dış Bakan buluştular. Alman Başkanı De Gaulle'ün elile Jhonson'unkini birbirine değdirmek için yaptığı girişkinliklerin ancak üçüncüsünde «Gaf»ını tamamladı. Aralarında iki cümle geçti:

Jhonson (De Gaulle'e). — «Montreale (Kanadaya) varınca, Teksas'ta bana da uğramaz mısınız?

De Gaulle (Jhonson'a). — «Siz ne zaman beni Colombey'de görmiye geleceksiniz?»

Cenazede yalnız altı memur vardı. Ne asker, ne askeri gösteri yoktu. Jhonsonla Alman Başbakanı Kiesinger arasında 6 saat konuşuldu.

K. J. ye: «— Nükleer silahların yayılmaması projesi üzerinde yola çıkarken niçin bize danışmadınız? (Amerika Sovyetlere danışmış).

J. den K. ya: «— Niye siz Kennedy Round (Dünyada gümrükleri karşılıklı indirme projesi) müzakereleri üzerinde alacağınız durumu bize haber vermediniz?.. Bundan sonra Almanyayla, Amerika arasında tam ve daimi danışmalar olacaktır.»

SOVYET SOSYALİZMİ CEPHESİNDE EĞİLİMLER

● Rumanya ile Yugoslavya dışında 24 Komünist Partisi şefi Nisan sonu Karlovi-Vari'de toplandılar. Kalabalık yok. Gösteri yok. Eğilimler:

1 — Sovyetler, Ekim İhtilalinin 50 inci yılında Birlik ve Uluslararası Komünist hareketi üstünde otoritelerini görmek istiyorlar.

2 — Fransızlarla, Fin'ler: Sosyalistlerle «Halk Cephesi» kurma siyasetlerini tutturmak istiyorlar.

3 — Almanlarla Leh'ler: Batı Alman câzibe taarruzunu ortaya atıyorlar.

4 — Bulgar ve Macarlar: Batı Almanya dışındaki Parlementocu Demokrasilere daha elâstiki ilişki kurmayı düşünüyorlar.

Yayınlanan bildiri: İşçi sınıfı üzerinde etkisi kabul edilen Sosyalistler, Hristiyanlar, Gençler ve hatta «Realist bur juvalar» ile Avrupa ölçüsünde bir ÜST HALK CEPHESİ teklif ediyor.

EKONOMİ POLİTİK

"Hasta Adam,, İngiltere

Yazan: İKTISATÇI

Birinci Evren savaşından önce yeryüzünün Hasta Adamı Türkiye idi: Osmanlılık çöktü. İkinci Evren Savaşından önce Fransa Hasta adamdı. Sosyal demagoji yüzünden Nazi köleliğine dek düştü. Şimdi Hasta Adamlık sırası İngilterede. Nesinden anlaşılıyor bu? Ürünverirliğinin (prodüktivitesinin) ve yatırımlarının düşünlüğünden:

	Son 10 yıllık ürünverirlik	Ham millî gelirden yatırımlar
Japonya'da	yüzde 8,8	yüzde 28,8
İtalya'da	» 5,6	» 21,6
Batı Almanya'da	» 5,0	» 23,7
Fransa'da	» 5,0	» 19,2
İngiltere'de	» 2,6	» 15,8

Verimlilik bakımından İngiltere; Avrupadakinden dörtte bir az, Amerikadakinden üçte bir az. Fransa Almanyadakinden yarı yarıya az. Aynı bilya yatağını yapan SKF firması, İngiltere'de açtığı şübesine oranla İsveç'te işçisine yüzde 35 daha çok ücret veriyor, yüzde 30 daha çok verim alıyor. Yaşama standardı, (geçim derecesi) İngiltere'de 10 uncu yüzyılda erişilmez yükseklikte idi: Şimdi Avrupa standardının altında. Otomobil, televizyon, çamaşır makinası 10 yılda 2-4 kat arttı. Ama, gerileme de arttı. Neden?

TEKNİK «MUHAFAZAKARLIK»

İngiliz hastalığının hep neticeleri üzerinde duruluyor: 1 — Sanayi cihazlanması ve rasyonel örgütlenme geri kalmış Yanlış değil. Savaşta yıkılan Almanya, İtalya, Japonya, hatta Fransa, savaş sonu daha modern makine ve örgütlerle çalıştılar. İngiltere «Muhafazakâr» Yaratıcılığı yok değil. Son yılların en yaman icatları: televizyon, radar, tepkili motor, integrateur, birçok sentetik iplikler, penisilin ve ilh., hep İngiliz kafasının yaratışı. En son çelik üretiminde «Spray process: püskürtüm eylemi» diye bir usul keşfedüdi. Daha demir yüksek fırından erimiş olarak çıkarken oksijenli brülörle yapılan üfürme, fontu çeliğe çeviriveriyor. Böyle muazzam avadanlıkları ve müthiş yakıt masraflarıyle çelikhane denilen dev gibi işletme ortadan kalkıveriyor.

Bunu Millon Hemalite Ore and Iron Ltd. of Cumberland denedi. Tuttu. Ama, Çelik İdaresi (Steel Board) bu iş için gerekli 1 milyon sterline kıyıp veremiyor... İkinci neden? İngiliz Muhafazakârmış... Sebep? Yok. Yalnız sonuç görülüyor.

KAPİTALİSTÇE SENDİKA ve SOSYAL ADALET

2 — Sendikacılık ve Sosyal adalet aşırılığı israfa yol açmış. Doğru. Dünya kapitalizmi son deminde bir şeyi anladı: Bir milletin en değerli varlığı İNSAN'dır. Ama geç kaldı tatarağası. Birinci Evren Savaşında yenici olan İngiliz, ayarsız kapitalizm yüzünden boyuna işsiz kaldı. İkinci Evren Savaşından sonra Tüm Kullanım (full emploiment) gerekli. Ne çare ki, aylaklık İngilizin iliklerine işlemişti. Bir yumurtayı 9 ere taşıtma usulü yerleşmişti.

Bir elektrikçi günde 30 yanmış ampulü değiştirmek görevine karşılık, haftalık 20 sterlin (600 lira) alıyor. Sendika elektrikçinin yanına bir de yardımcı dayatmış: o da elektrikçiye ampulleri uzatacak ve haftada 13 sterlin 15 şilin (4—5 yüz lira) alacak... Bir kapı kasası yapılacak: bir marangoz (joiner), bir delici (driller), bir ayarlayıcı (fifter), bir çimentolıyacak kalafatçı (chaulker), bir de boyacı (painter) çalışmazsa olmazl.. Başka türlü yapun mı, Sendika ensende.

Sosyal Adalete gelince: Bir işletme şefi gelirini 10 bin liradan 150 bin liraya mı çıkardı? Olur. Vergisini çıkarın: eline her sterlin yerine 9 peni geçecektir, geri kalan hazinenin. 140 bin liradan adamın eline ne geçiyor bilir misiniz? 4 bin lira! Sıkıysa itiraz et. Trad-union hükûmeti başında. Kaçırmamak için, her yıl 400.000 İngiliz İngiltere'den dışarıya kaçmak zorunda kalıyor. Boşalacak neredeyse Büyük Britanya adası. Neden? Sendikadan. Sebep? gene yok. Yalnız sonuç ortada.

SOSYALİZME İHANET VATANA İHANETTİR

Bu İngiliz düzeni Kapitalizm mi? Bu işte kapitalistler almışlar başlarına belâyı... Sosyalist mi İngiliz? İşçi Partisine sorarsan ondan sosyalisti ne gelmiş, ne gelecek. Ama, dünya biliyor ki, İngiliz Sosyalizmi, yeryüzünde İngiliz Emperyalizminin ayakta durabilmesi için son tutamağıdır, yani, İngilizin Sosyalisti, kapitalistten beter emperyalisttir. Şimdi ne olacak? Koca İngiltere, sırf Sosyalizme namusluca geçmemek için, intihara başlamıştır.

İngiliz kapitalizmi, Sosyal Devrim'i önlemek için iki kalleşlik yaptı:

1 — Bir yanda asilzadeleri kapitalistleştirdi. Lortları modern toplumun başına musallat etti. MUHAFAZAKÂRLIK iliklerine işledi.

2 — Öte yanda, işçileri aristokratlaştırdı. Asilzade işçilerin Trad-unionizmi, sosyalist hareketi yozlaştırdı. SENDİKALİZM iliklerine işledi.

Muhafazakâr Sendikalizm: Serbest rekabetin hayvanca da olsa ilerletici liberalizm kamçısını dahi tekelci finans-kapital içinde yitirdi. O iki (Aristokrat ve İşçi muhafazakârlığı) soysuzlaşmasını savunmak için, yarı dünyayı sömürge etmişti. Sömürge çapulunu sürdürebilmek için iki kanlı Evren Savaşına girmemezlik edemedi. Evren savaşından da, ne etti, etti, yenerek çıktı. Ne var ki, hele İkinciden sonra yenilmişten beter oldu. Alacaklısı US Amerikaya yaranacağım diye bir yandan kendi sömürgelerini yitirirken, ötede kendisi neredeyse Amerikan sömürgesi, Amerikan üssü durumuna girdi★

Hep bu işkencelere katlanmak niçindi? Ekonomi ve Sosyal bakımdan çoktan olmuş Sosyalizmi doğru dürüst toplıyacağına dalında çürütmek için. Lordu ile, İşçisiyle Sosyalizme ihanet etmişti. Ama, bu ihanet, şimdi, İngiltere'yi hasta adam etmekle, vatana ve millete ihanet olmuştu. Hesap meydanda idi. En ileri Kapitalist ülke olarak İngiltere; Günü gelince doğması gereken çocuğu ana karnında öldürünce Sosyalizmi kalleşçe boğan İngiliz; ölü çocuğu karnında taşıyan kadın gibi zehirleniyor, hastalanıyor. Geri kalan bütün kapitalistlere ve hele vakti geçmiş kapitalizmi zorla uydurmak istiyen sosyalizm düşmanlarına en büyük ibret İngiliz hastalığıdır. Ve o Adı İşçi Partisi olan Partinin liderlerinin tabanı yanmış itçe dolaşıp kıvranışları bundandır.

YİS'İN 2. GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILDI

(Baştarafı 1. sayfada) ğu gerçeğini bugüne kadarki mücadelelerimizde iyice görmüş bulunuyoruz.

Türk-İş dışında bir Konfederasyon kurulması fikrini, bu ortaya atalı birkaç sene yi geçmektedir. Bugün DİSK, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu; kuruluşumuzda bize yardımcı olan, mücadelelerimizde bizi destekleyen Sosyalist Sendikalar tarafından kurulmuştur. Konfederasyon tüzüğünde yazılı ilkeler, görüşümüze uygundur. YİS Sendikasının DİSK Konfederasyonuna girmesi Yapı İşçilerinin Sınıf, görevlerinin ve menfaatlerinin en tabii icabıdır.» demiştir.

Üyelerin ve halk hatibi YİS Yönetim Kurulu üyesi Celâl Ülkü'nün heyecanlı konuşmasından sonra oybirliği ile DİSK'e katılma kararı alınmıştır.

Kongrenin öğleden sonraki bölümünde, Türk İşçi Sınıfı tarihinde önemli bir yer tutacağı şüphesiz olan 43 sayfalık YİS Çalışma Raporu, Sendika Eğitim Müdürü Sadık Göksu tarafından okundu. Kitap haline getirilen raporun «İçindekiler» bölümü şu başlıkları taşıyor:

1 — Dünya içinde ve tarih önünde görevlerimiz, 2 — İnsanlık nereden nereye geldi? 3 — Sömüren ve sömürülen ülkeler gerçeği 4 — Başımıza gelenler değiştirilmeyecek alınyazıları değildir. 5 — Kalkınma meselelerimiz, 6 — Yeni Emperyalizmle savaşın biçimi, 7 — Kimlerle, kimlere karşıyız? 8 — Gelir vergisi indirimini iktidardaki partinin ertelediğini unutmadık, 9 — Ekonomide millileştirme istiyoruz, 10 — Sendikacılığımızda yollar ve YİS, 11 — Şuurlu olarak işveren sendikasına alet olan sarı sendikalar, 12 — Partisiz işçi sınıfı mücadelesini eksik bulan sendikalar, 13 — Yapı İşçileri Sendikası, Sınıf mücadelesindeki görevine tümüyle sahip çıkma amacındadır, 14 — İşçi Sınıfı ve Partiler: AP, CHP, GP, MP, YTP, CKMP, BP ve TİP. 15 — İşçi Sınıfı ve partiler, 16 — Gençlik ile ilişkiler, 17 — Eğitim Çalışmalarımız, 18 — Yıldırım elektrik, ya da, Kurulu Düzenin işleyişine başka örnek, 19 — Pipe-Line, Petrol Boru Hattı Grevi, vs.

Sendika faaliyetinin «aslanın ağzındaki ekmeği kurtarma» işi olarak anlatıldığı raporda Vietnam savaşı önemle belirtilmekte, Kongo, Dominik, Yunanistan olaylarına değinilmekte ve Emperyalizmin, Yeni Emperyalizm çağında olduğumuz anlatılmaktadır. Bütün bu konularla ilgilenmenin sendikacılıkla sıkı ilgisi «Geri Ülke gerçeği» ve içinde bulunulan durumdan nasıl çıkılacağı gösterilmektedir. Nükleer silâhlar meselesi, Nato İttifakı'nın Türk halkı için gerekli değil tersine zararlı olduğu, Üsler ve İkili anlaşmaların, Amerikan Casus teşkilâtı CİA'nın nasıl bir tehlike teşkil ettiği belirtilmektedir.

Bütün bunlara karşı bütün dünyada ve Türkiyede bir uyanışın geliştiği raporun ayrı bir bölümünde anlatılmaktadır. CHP'nin Ortanın Solu hareketi, AP'deki kıpırdanışlar, Sayın Nurettin Topçu'nun Hareket mecmuası ve Sosyal mukaddesatçı hareket, gazetemizin, «Sosyalist Konferansı» çağrısı, grevler ayrıntılarıyla belirtilmektedir. Sendikaların siyasetle uğraşmasının 274 Sayılı kanunun 16; cı maddesi ile yasaklanmış değil, tersine tanınmış olduğu, buna göre sendikaların siyasal görevleri bulunduğu gösterilmekte, Türk - İş'in işçi sınıfı aleyhine tutumu şiddetle protesto edilmektedir. Partiler bölümünde, faaliyetteki partiler teker teker ele alınmakta, Ortanın solundaki CHP, TİP, MP gibi partilerin olumlu ve olumsuz yanları işçiye tanıtılmakta, AP, YTP, CKMP ve Güven Partisinin işçiden yana olmadığı, BP'nin ise geleceğinin belli olmadığı belirtilmektedir.

Yönetim Kurulu Raporunda, İş Kanunu'nun macerası, Sendikalar kanunu için hazırlanan tertipler bir bir anlatılıyor. Basın ile ilişkiler bölümünde İşçiden yana yazarlarla, işçiye karşı yazarlar ve gazeteler, Gazetemizin işçi sınıfı mücadelesindeki yeri de anılarak ad, ad tek, tek gösteriliyor. İlhami Sosyal olayı protesto ediliyor.

Eğitim Çalışmalarında, Sendikanın baştan başına bir eğitim Sendikası olduğu ifade ediliyor. Buna göre, «YİS'te her an, bir eğitim anıdır. YİS'te herşey herkesin önünde konuşulur, Kapitalizmin, Emperyalizmin kötülükleri de, Sosyalizmin iyilikleri de.»

Çalışma Bakanlığı konusunda Rapor eski Çalışma Bakanı Çağlayangil'in «Ben işverenlerin de Bakanıyım.» cümlesinin üzerinde önemle duruyor. «Çalışma Bakanlığı, tıpatıp bir işveren bakanlığıdır.» diyor.

Etibank Kanal inşaatı grevinde, kanunun vuzuhsuzluğu yüzünden iki sendikacının mahkûm oldukları örnekle belirtiliyor. Yıldırım elektrikevi müzakereleri dolayısile 141 ve 142. ci maddeler ele alınıyor, bu maddelerin işveren sınıf hakimiyetine karşı işlemediği belirtiliyor. Mahkemece seçilen avukatın grevi nasıl kırdığı acı bir dille belirtiliyor. Pipe-Line, Boru Hattı grevi ise başlı başına bir işçi sınıfı destanı.

Raporlar, konuşmacıların lehteki konuşmaları ve Yönetim Kurulundan teşekkürleri sonunda Çalışmalar ibra edildi. Yeni Tüzüğün kabulünden sonra Genel Yönetim Kurulu, DİSK Delegeleri, diğer organ temsilcileri seçilmiş, ve kongre İşçi Sınıfına yaraşan bir hava içinde sona ermiştir. Seçimler sonunda Genel başkanlığa İsmet Demir Genel Sekreterliğe Avni Tok Genel Saymanlığa Arif Şimşek kongreden, ve Genel Başkanvekilliğine Fahrettin Tunçkaya ile Refik Dolgun da Yönetim Kurulundan seçilmişlerdir.

Görev alan işçi liderlerine ve tüm yapı işçilerine yeni devrede de yürekten başarılar dileriz.

OZAN SALLANTI

İŞÇİ SINIFI

Bir Grev daha kazanıldı

Yol-İş Federasyonu, Türk-İş'e bağlıdır. Bu sebeple de, Devlet işyerleri ile muhatap olan bu federasyonun grev yapması nadir hadiselerdendir. Ne var ki, bu Federasyona bağlı bulunan İstanbul Yol-İş Sendikası, bu özelliğe ve geleneğe karşı çıkıyor.

Olay şu: Edirne Y.S.E. (Yol, Su, Elektrik) Müdürlüğü işverenliğinde çalışan ve Yol-İş'e bağlı İstanbul merkezli Kara Yolları İşçileri Sendikasına üye 84 işçi adına 27/2/1967 tarihinden beri Toplu İş Sözleşmesi görüşmeleri yapılmaktaydı. Netice malûm, işveren Devlet, işçi haklarını vermekten yan çiziyordu, muameleler yapıldı, işçinin önüne konan bütün engeller, sabırla birer birer aşıldı, nihayet 22/Mayıs/1967 tarihinde Yol İşçilerinin Edirne grevi başladı.

Türk-İş, grevi önlemek için elinden gelen son çarelere de başvurmuştu. Grevden önce vaadedilen jeep, Sendikadan esirgendi. Fakat kardeş Sendikalardan YİP (Yapı İşleri Sendikası) arabasını tereddüt etmeksizin yol işçileri emrine verdi. Böylece, işçiyi içten vurma ve işkollarına bölme yoluyla konan engeller de aşılmıştı.

Sendika, greve büyük bir hazırlıkla girdi. Bildiriler, üstüste ve tam bir sistem içinde dağıtılıyordu. Birinci bildiri «Yolcu» lara idi. İkinci Bildiri «Edirne halkına», üçüncü bildiri de, kendilerine vaadlerde bulunan «Köylü» lere hitabediyordu. Misal olarak bu sonuncudan birkaç cümleyi buraya alıyoruz:

«Köy denilince akla ilk gelen EKMEKLERİNİ TOPRAKTAN YAPAN insanların şehirlerden ve kentlerden uzak yaşamaları gelir akla.. İşte bu insanlara çağdaş uygarlığın nimetlerini ulaştırmak amacıyla üç önemli konu ele alınmıştır. Yol, su, elektrik.. Edirne Y.S.E. Müdürlüğünde çalışan işçilerin piyasadaki son zamları karşılayabilmek için bu günkü şartlara uygun şekilde geçimlerini sağlamak üzere işverenden yevmiyelerinin bir miktar arttırılmasını istedik. Vilâyet bu isteğimize kulak vermediği gibi, bu işyerindeki 85 işçiyi greve itti. Dün ezilen insanlara karşı «sizleri kurtaracağız, yolunuzu, suyunu zu, elektriğinizi yapacağız» di yen mes'uller bu işleri evinden sıcak yatağından uzak kalarak mahrumiyet içinde yapan işçilerin isteklerine kulak vermemişlerdir. Bütün bu haklar anayasa ile teminat altına alınmışken, işçiler kadar kanunlara uymayı beceremiyen yöneticilerin başımızda olması bizim için züldür.»

Yapılan yürüyüşle, Atatürk anıtına konan çelenkle olay kamu oyuna daha fazla maledilmiş, milli oyun ve. ekipleri ile işçinin morali daima yüksek tutulmuştur. Yapılan toplu sözleşme sonunda şu haklar alınmıştır:

Günde seyyanen 350 kuruş ücret zammı, 400 kuruş yemek bedeli, ilk defa olarak 10 lira çocuk zammı, pozisyonların hiçer derece arttırılması yoluyla otomatikman üçer lira pozisyon zammı, başka çeşitli sosyal ve hukuki haklar.

İstanbul Yol-İş Sendikası'nı ve üyelerini başarılarından ve mücadelelerinden dolayı kutlarız.

Dr. H. Kıvılcımlı Konferans verdi

Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Ankarada bir Konferans daha verdi.

Başyazarımız Dr. Hikmet Kıvılcımlı, 23/Mayıs/1967 günü Ankarada Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimari anfisinde «Türkiyede Antiemperyalist Savaş, Kime karşı Kimlerle olmalıdır?» konulu bir konferans vermiştir.

ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü tarafından düzenlenen Konferans, aslında bir «Açık Oturum» olacaktı. Fakat bu çeşit toplantılara katılmadaki büyük isteksizliği ile tanınan Çetin Altan, açık oturum yerine konferansın daha faydalı olacağını ileri sürmüştür. Açık oturumu kabul eden Behice Boran'ın da Avrupaya bir Meclis seyahatine gitmesi üzerine Konferans türünden başka çare kalmamıştır.

Dr Kıvılcımlı'nın konferansı, soru ve cevaplarla birlikte üç saat sürmüştür.

Konferans metni gelecek sayılarımızda verilecektir.

Ankete Cevaplar

(Baştarafı 1. sayfada) ğine inanırım.

C: 4 — Hâkim çevreler, sol hareketlerin tamamını kanunların meşruiyet sınırları dışına ve Anayasa haricine çıkarma ve solu topyekün yok etme çabasındadır. Anayasa ile ve demokratik düzenle bağdaştıramadıkları ve neticelerinden ürktükleri için, kapitalizmin ihtiyar dişleri şimdilik sâdece gıcırdamakla ve homurdanmakla yetiniyor. Vakit vakit «sözümüz sâdece aşırı sola, demokrat sosyalistlere ve ortanın soluna bir diyeceğimiz yok» parolaları atılıyor ve gıcırdayan dişler arasına atılacak yem aranıyor. «Tehlike benden uzak» diye düşünenler aldanırlar. Böyle bir yola müsâmaha edildiği, göz yumulduğu anda dişine kan değen hasta canavarın yeme ve yok etme ihtirasının nerede duracağı kestirilemez. Tarihte bunun örnekleri çoktur. Prensipleri savunanlar için elbetteki böyle bir müsamaha veya zımni ihbar ve jurnalcilik bahis konusu olamaz. Yapanlar olursa, tarihin yakalarına yapışması çok uzun da sürmiyebilir.

C: 5 — Sol yayınlar, tercüme büroları, gerçekçi aydınlar, uyanık gençlik Sosyalist akımların gittikçe güçlenen gürültüsüz öncüleri ve eğiticileridir. Bunların aynı hedefe yönelmiş gayretlerini aksiyonda da birleştirme çabalarından kişisel sebeplerle ürkenler bulunabilir. Gerçek sosyalistler, Yoksul Milletimizin bağımsızlı, üretim ve kalkınma savaşındaki yerlerini er-geç alacaklardır şüphesiz. Şimdilik öncelikle EMPERYALİZMLE SAVAŞ CEPHESİNİN güçlenmesine çalışmalıyız. Bu cephenin Emperyalist çevrelerle ortaklaşa yurdu sömüren mahdut sayıdaki vurguncu ve aracı zümre dışında bütün Türk Milletine açık tutulmasına dikkat etmelidir. Elbetteki bu cephede ilerici ve yurtsever Siyasi partiler, Uyanık Türk gençliği, Şanlı Ordu sömürülen halkın yanındadır.

MAHMUT MAKAL:

C: 1 — Taraftarım ama, CHP'nin durumuna düşülür diye korkuyorum. Çünkü bizdeki Sol kanaatta da çeşitli anlayışlar vardır.

C: 2 — Sol derleniş ilerici partiler ilerici sendikalar, dernekler başta olmak üzere bazı ilerici dergiler çevresinde toplanmış olanlarla bu kuruluşların dışında kalmış toplumcu aydınlar ve gençlik kuruluşlarından olmalıdır.

C: 3 — Sol birliğin kolay sağlanacağını sanmıyorum. Fakat sözünü ettiğiniz toplantı gerçekleştirilebilirse, hiç değilse bazı ana hedeflerin tesbiti mümkün olacaktır. Bu da ana yurt sorunlarının çözümlenmesinde ilerici güçlerin izleyeceği yolların meydana çıkarılması demektir.

C: 4 — Sosyalistlere düşen görev, silkinerek konferans, parti„ dernek gibi davranışlara katılarak eylem alanına geçmektir.

C: 5 — Acele edilmezse daha iyi olur. Yeri önemli değil, elbette büyük şehirlerden birinde olaraktır. Yukarıda sözünü ettiğimiz ilerici kuruluşlarla da dayanışmak ve ortak bir düşüncede birleşmek mümkün olduğu takdirde yine kendilerine çağrıda bulunarak.

Bunu o zaman ki olanaklar tesbit eder.

Anadolu Bayilerimizin Dikkatine

Bu sayıdan başlıyarak: gazetemizin Anadolu dağıtımı «Gameda» tarafından yapılacaktır.

Sayın Anadolu bayilerimizden, gazetemizin kendilerine gönderilen 4 sayının iadelerini, ve satış karşılığı olan parayı:

Suat Şükrü Kundakçı P. K. 354 — İSTANBUL adresine göndermelerini rica ederiz.

Tarihsel Maddecilik Yayınları:

★ TÜRKİYE'DE KAPİTALİZM

Tanzimattan bu yana kapitalizm Türkiyeyi nasıl çökertti?

Yeniçeri ayaklanmalarının gerçek sebebi?

Fiat: 7,5 lira

★ MARKS'IN ÖZEL DÜNYASI

Bir dahinin mücadele ve özel hayatı.

Fiat: 10 lira

★ I., II nci KUVAİ MİLLİYECİLİĞİMİZ

Emperyalizmin şimdiye dek izah edilmeyen yanı ve kurtuluş yolumuz.

Bir raporla MBK.na sunulan tarihi vesika.

Fiat: 4 T.L.

★ UYARMAK İÇİN UYANMALI, UYANMAK İÇİN UYARMALI

TİP. ne teklifler.

Fiat: 2,5 T.L.

ÖDEMELİ İSTEME ADRESİ: Nuruosmaniye Cad. No. 38/1 Cağaloğlu/İSTANBUL

Ayrıca bütün kitapçılardan arayınız.

TİP MECLİSTE:

(Baştarafı 1. sayfada) desinin işçiler için ne yürekler acısı durumlara yol açtığını bilmeyen kalmadı. Özellikle İkinci Cumhuriyet Anayasasının kabulünden sonra, hemen pek çok maddesi ile bu Anayasaya aykırı bir duruma düşen kanunun daha ileri bir şekilde değiştirilmesinde, söz alan herkes, işçilerin elde etmesi gereken hakları savunuyordu. Tadil tasarıları hazırlandı. Meclise getirildi, az kişiyle de olsa, pek işçiden yana olmasa da, kanun kabul edildi. Cumhurbaşkanının imzasına kaldı. İkinci Cumhuriyetin Birinci Başkanı Sayın Cemal Gürsel, tedavi, (!) için dostumuz (!) Amerika'ya götürüldü. Komaya sokuldu, bir derginin iddia ettiği gibi, tam Polatkan'la, Zorlu'nun asıldığı güne denk getirilerek, hayatla alâkası kesildi.

Gürsel'in ölümünden sonra yeni başkan Cevdet Sunay tarafından nedenini bilmediğimiz şekilde veto edilen kanun, tekrar Meclise geldi. Şimdi Mecliste Türkiye İşçi Partisi'nin 14 Milletvekili vardı. Kanunun tekrar görüşülmesinde ümitlenenler bile oldu. Bu hesaba göre, ünlü «TİP MECLİSTE» efsanesine de uygun olarak, ayrıca konunun işçi ile doğrudan doğruya ilgili olması sebebiyle TİP bu müzakerelerde tam kadro hazır bulunacak, o zaman öbür Partiler, giderek bütün kamu oyu daha büyük ilgi görecek, ya kanun daha iyi çıkacak, ya da en azından işçi sınıfı işlerin nasıl döndüğünü şöyle sindire sindire öğrenecekti. TİP de, Meclise gitmek için oy isterken, hep böyle söylememiş miydi?.

Gelin görün ki, Kanun işçi sınıfının daha aleyhinde maddelerle donanarak çıkarken, aslında Mecliste tamamen hakim Sınıf Partileri tutumunu benimsemiş olan İşçi Partisi'nin ilgi derecesine yine bir Meclis yazarı İlhami Soysal, ancak görüp bilenin, araştıranın anlayacağı dille yazıverdi. «25 Milletvekili ile kanun çıkıyor, gözlerimle gördüm.» dedi.

Acaba Soysal ilgisizliği mübalâğa mı ediyordu, ya da TİP tam kadro katılıyordu da, öbür partiler'de ancak 11 kişi ile mi iştirak ediyordu?

Hayır, biz bu yazıdan çok daha önce gidip görmüştük. İlhami Soysal mübalâğa etmiyordu, ama TİP de müzakere ve oylamalara sadece 2, evet 2 kişi ile katılıyordu: Rıza Kuas ve Kemal Nebioğlu ile..

Arada bir, görevli değilmiş gibi, isteksizce, meselâ bir Yunus Koçak'ın, bir Tarık Ziya Ekinci'nin, ya da bir Ali Karcı'nın «Nasıl vaziyeti idare ediyor musunuz?» derce içeriye girip, oylama zamanlarını bile katiyen gözetmeksizin, partice görevlendirildikleri anlaşılan arkadaşları ile bir kelime ile gülüşerek sohbet edip çıktıkları görülüyordu.

İşte TİP MECLİSTE. İş Kanunu görüşmelerinde böyle bir efsaneydi!

DÜŞÜNCE

ÜÇ TÜRLÜ SOSYALİZM

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

İnsanlık için bir Tarih Öncesi vardır. Tarih öncesi, bundan ortalama 7000 yıl önceleri, kendi kendini inkâra başlamıştır. Ondan sonra ANTİKA TARİH başlamıştır: İsa'dan önceki 4—5000 yıl ile, İsa'dan sonraki 1500 yılları arasında dönüp gelmiştir. Ardından MODERN TARİH belirmiştir: 1500 ile 1900 yılları arasında gelişmiştir.. İnsanlık serüveninin tıpkı bu üç çağı gibi, başlıca üç türlü, daha doğrusu üç basamaklı bir SOSYALİZM olmuştur: 1 — Tarih öncesinde İLKEL SOSYALİZM, 2 — Antika Tarihte ANTİKA SOSYALİZM, 3 — Modern Tarihte MODERN SOSYALİZM.

İlkel Sosyalizmi, insanlar düşünmeden yaşamışlardır. Antika Sosyalizmi insanlar yaşamadan düşünmüşlerdir. Ancak Modern Sosyalizmdir ki, önce düşünülmüş sonra yaşanılmaya başlanmıştır. Antika Çağda insanlık Sosyalizmi inkâr etmiştir. Modern çağda insanlık, Sosyalizmin inkârını inkâr etmiştir. İnsanın insan oluşu, SOSYAL oluşudur. Antika çağda, köleler toplum dışı, sosyal olmıyan yaratık durumuna sokulmuştur. Yıkılan medeniyetler, az kalsın insanlığın sonunu getireyazdılar. Alt sınıf, sosyal olmıyan insan gibiydi. Kapitalistler, alt sınıf iken Sosyal devrimle iktidara gelince, insanın insan yerine konulmayabilmesi imkânsızlaştı. Bunun üzerine, İşçi Sınıfının da kapitalistler kadar insan olduğu inkâr edilememiştir. İnsanlığın inkârından ise, Sosyalizm kabul edilmiştir.

İLKEL SOSYALİZM: Medeniyetten önce, insanların kendiliğinden yaşadıkları hayattır. Orada, Özel Kişi Mülkiyeti nedir bilinmez. Aynı Topluma giren herkes EŞİT KANKARDEŞİDİRLER. Aralarında kişi mülkü bulunmadığı için HIRSIZLIK yoktur; herkes eşit bulunduğu için KORKU yoktur. Çalma ve Korku bulunmadığı için YALAN yoktur.

İlkel Sosyalizm, Çobanlık denilen Sürü besleniminden beri aşınmaya başlamıştır. Ona rağmen 50-100 bin, belki milyonlarca yıl, bütün Tarih öncesi boyu sürmüştü. Onun için, İlkel Sosyalizm alışkanlıkları kolay kolay silinememiştir. Medeniyete en son giren İslâvlarda «MİR» denilen yaşantı, Türkiye'de alevi köylerin dayanışması, sünni köylerin imecesi ilkel sosyalizm kalıntılarıdır.

«Burada «Sosyalist olmıyan» bir hayat bilinmediği için, ayrıca Sosyalizm diye bir anlam da düşünülmemiştir. İnsanın tabii yaşayışı Sosyalizm sayılmıştır.

ANTİKA SOSYALİZM: Medeniyet insanlar arasına ikilik, sınıf ayırımı ve imtiyazlılık soktuğu gündenberi, insanlık içinden çıktığı ilkel de olsa Sosyalist hayatı anmıştır. Medeniyetin icat ettiği Özel kişi mülkiyeti: mülksüzleri çalmıya, egemen sınıf baskısı korkuya, bu iki rezillik yalana yol açınca öyle şeylerin bulunmadığı toplum anılara dirilmiştir. Yitirilen İlkel Sosyalizm çağı, masallarda aranan «ALTIN ÇAĞ» sayılmıştır.

Medeniyetler, içlerindeki kısır sınıf ve imtiyaz çekişmeleri yüzünden aşınıp çökerlorken, çevrelerinden henüz İlkel Sosyalizmi yaşıyan barbarlarla karşılaşınca, onlardaki yüksek insan karakterlerine hayranlık duymıyan kalmamıştır. Ne var ki, insanlık Medeniyeti bırakıp geri Barbarlığa dönemezdi. Atina'da Solon'ların İsparta'da Likürg'leri, Mekke'de Muhammed'lerin ilkel sosyalizm geleneklerini yeni bezirgân ilişkilerine adapte edebilmek için ortaya koydukları kutsal kurallar bir süre sonra bozuldular. «ALTIN ÇAĞ» geri gelmemecesine gitti.

Yunan medeniyeti çökerken, Eflâtun'ların düşündükleri «Komünizm»ler, yalnız insan sayılan hür kişiler için kuruntu oldu. İslâm medeniyeti çökerken, Karmıt'ların kurdukları Devletler, köleliği kaldıramayıp devrildi. Kampanella'ların düşündükleri «Güneş Kenti», kendilerine tükenmez işkence ve zından hayatı getiren bir Hıristiyan ülkünü Yukarı Barbarlık Kenti ülküsünden öteye geçemedi. Greko-Lâtin medeniyetinde Komünizm, İslâm medeniyetinde «İştrâkiyyûn» adları verilen sosyalizm ne düşünce, ne davranış alanında tutunamadı.

Çünkü, Toplumun temelinde Sosyalizmi tutacak ÜRETİCİ GÜÇLER yoktu. Kent medeniyetlerinde üretmen hür iken, küçük üretim sosyalizme elvermiyordu; büyük İmparatorluk medeniyetlerinde Roma Lâtifundia'ları yahut Bağdat atelyeleri gibi büyük üretim varken, üretmen köle idi, canlı üretici güç Sosyalizm bilincine elvermiyordu.

MODERN SOSYALİZM: 15 inci yüzyılda kapitalistler türerken, para beyliğini toprak beyliğine çevirip köle-efendi çağını yeniden hortlatması beklenebilirdi. Bu mantıktı. Gerçekte Coğrafya ve Tarif ve İnsan üretici güçleri elele vererek, Derebeği ve Lonca elindeki yarı köle üretmeni İşçi olarak Hür üretmen yaptı. Kapitalistin Manüfaktür (Elimalâthanesi) içinde bir araya getirdiği hür işçiler, Teknik üretici güçleri inanılmaz çabukluk ile yeni ve sosyalleşmiş aygıt demek olan makineleşmiye doğru götürdü.

Kadim küçük (Köylü-Esnaf) üretimlerindeki dağınıklığın yerine insanıyle, tekniğiyle, metoduyla Sosyalleşmiş büyük üretim geçmişti. Bu üretimde işleten özel müteşebbis te, işliyen işçi de hür ve serbesttiler.. Kapitalist, paralı olduğu için kendi hürriyetini satın aldı. Köle çalıştırmaktan daha olağan ve kârlı bulduğu için hür işçi kullandı. Büyük üretim çok verimli olduğu için, eskisine oranla hayat standardını yükselttiği için, yığınları kapitalist düzeninde yaşamıya çekebildi. Sosyal bir devrim olan burjuva ihtilâlini başardı.

Böyle Toplum ölçüsünde gittikçe artan ve kollektifleşen büyük üretim, adına Kollektivizm (Biraradacılık) dahi denilen Sosyalizmin temeli oldu. Sosyalistleşmesi her gün artan üretim üzerinden tek tek kapitalistlerin arslan payı alışı hür işçilerin ve düşünürlerin gözüne battı. Medeniyeti yıkmadan, haksız ve güçsüz duruma düşmüş bir üst sınıfı devirmek olanağını (Sosyal Devrimi) Kapitalistler icat etmişlerdi. Bu olanağın bilincine varan işçi sınıfı, SOSYALİZM'e erdi. Sosyalizmin anası kapitalizm, babası İŞÇİ SINIFI oldu.

BEKLİYORUZ...

Bu sayımızda Kâzim Allöç'ün Yeni Gazetede yaptığı hatalardan bahsedilecektir. Kendisinin hataları halâ devam ettiğinden, gerekli cevap vermek için, biraz daha bahsedeceğiz.

YURD OLAYLARI

HABERLER

Gazetemiz Sahibi Suat Şükrü Kundakçı TİP'ten ihraç edildi.

Gazetemiz sahip ve sorumlu yönetmeni Suat Şükrü Kundakçı haberi olmaksızın TİP Haysiyet Divanına verilmiş ve katılamadığı toplantılarda partiden ihracına karar verilmiştir. İhracına ait kararda, gerekçe olarak, Sosyalist gazetesini çıkarması gösterilmiştir. Suat Şükrü Kundakçı, İstanbul İl Haysiyet Divanı kararına karşı itiraz etmemiş, bu davranışı ile TİP'inin İşçi Sınıfı mücadelesi dışında olduğunu belirtmekle yetinmiştir. Karar sosyalist çevrelerde üzüntü uyandırmıştır.

Aşık İhsani Beraat etti.

Gazetemizin daimi kadrosu üyesi ve Türk Sosyalizm Hareketinin önde gelen savaşçısı Aşık İhsani'nin «Yazacağım» kitabı dolayısile sürmekte olan davası beraatle sonuçlanmıştır.

Suat Şükrü Kundakçı'nın Pasaportu Emniyet makamlarınca geri alındı.

DİSK'e katılan Yapı İşçileri Sendikası Dış münasebetler görevlisi bulunan gazetemiz sahip ve sorumlu müdürü Suat Şükrü Kundakçı'nın, Münih'teki İCF Beynelmilel Kimya İşçileri Kongresine gitmek üzere aldığı pasaport, Milli İstihbarat Teşkilâtı: MİT adıyla reforme edildiği söylenen Milli Emniyetten gelen emir üzerine geri alınmıştır. Pasaportun Milli İstihbarat teşkilâtı emri ile alınması, değişen birşey olmadığına yeni bir örnek. Seyahat, hürriyetini kısıtlayan davranış, şiddetle protesto edilmektedir. Gazetemiz sahibinin, AP ile asgari müştereği kabul eden TİP'ten ihracı ile bu olayın birbirini izlemesi, siyasi çevrelerde ibretle izlenmektedir.

EMKO KOOPERATİFİ GELİŞİYOR

1966 yılında kurulan EMKO «Sınırlı Sorumlu Emekçiler Tüketim, Üretim ve Yardımlaşma Kooperatifi» nin kurucuları, Statüde şöyle gösteriliyor:

Mümtaz Çığ, Abdülkadir Uras, Aydın Aydemir, Osman K. Akol, Hürrem Arman, Rahmi Kahraman, Nejat Şahin, Numan Ataman, M. Şükrü Sözer, Numan Beyazıt, İbrahim Kuyumcu, Ali Rıza Kayaalp.

Kooperatifin amacı, 2 nci maddede a.b.c.d.e ve f fıkralarında belirtilmiş, b) fıkrası, Ortakların telif, tercüme suretiyle vücude getirdikleri eserleri bastırıp dağıtmak ve bu konularda hertürlü girişmeleri teşvik etmek ve ödüller vermek ve hertürlü destekleyici yardımlarda bulunmak, c) fıkrası, Kooperatif üyeleri arasında yardıma muhtaç olduğu Yönetmelik Hükümlerince anlaşılanlara bilirge imkânları nisbetinde yardımda bulunmak, ve bedeni gelişmelerine yardım gayesiyle buna ilişkin hertürlü girişimde bulunmak ve tesisler kurmak, f) fıkrası, kooperatif kültürünün yayılmasına ve bu suretle ortaklarının sosyal güvenlik bilincinin gelişmesine ve sağlanmasına yardımcı olmak, yardım etmek ve bunun sağlanmasını öğütlemek gibi amacın türlü yönlerini gösteriyor.

Çetin inançsızlık şartları içinde bir yılını tamamlayan Kooperatif, 1967 yılı Mart ayında ilk kongresini yaparak yeni bir yönetici kadro ile çalışmalarına hız verdi. Seçilen yöneticiler şunlardır:

Başkan: Numan Ataman (Mühendis), Başkan Vekili: Mehmet Koca (ODTÜ'de asistan), Sekreter: Kudret Asma (ODTÜ Öğrenci Birliği yöneticilerinden), Sayman: Rahmi Kahraman (Serbest), Üye: Suphi Karaman (Tabii Senatör), Üye: Mümtaz Çığ (Mimar), Üye: Şükrü Karaoğlu (Mühendis), Üye: Nurtaç Akınözü (Mühendis), Üye: Turan Yiğit (Uzman).

Kooperatif Merkezi, Ankara'da Şehit Teğmen Kalmaz caddesi, Kudret Ap. Kat: 2, No: 6, Ulus adresindedir. Telefon: 119199

İstanbul'da başlangıçta görev almış olan Şefik Tekben, Metin Aktan, Sadık Göksu'dan kurulu temsilcilik, şimdi daha genişliyor.

DEVRİMCİ AŞIKLARI HANGİ GÜÇLER BÖLÜYOR?

Bugün ülkemizde süregelen Sosyalist ve Antiemperyalist mücadelede, ilerici Halk Şairleri aşıklarımızın, en ön saflarda nasıl savaştıklarını bilmeyen yoktur. Bir İhsani adı, sömürücülerin karanlık düşüncelerini altak bullak ediyor. Bir Nesimi düzenlediği geceleri ile, Sosyalistlerimizin şevklerine şevk katıyor. Bir Çırakman, bir Mahzuni, bir Ali İzzet, bir Güllüşah ve daha çeşitli mahlas kullanan pekçokları, Kurtuluş Savaşımıza sazları, sözleri ile türlü alanlarda güçle katılıyorlar.

Aşıklar, Sosyalistlerin böyle yenilmez bir gücü olur da, bu milletin düşmanlarının onları saf dışı etmeye niyetlenmeleri gecikir mi hiç? Bu konudaki çabaları oldukça gerilere gidiyor. Ama şimdi, İhsani ile Nesimi gibi ön safta hukuk ve hak savaşı veren iki yiğidimizin arasının açılmaya yüz tutması, konuyu önemle ele almamızı gerektiriyor.

Olay şu: Aşık İhsani TÖS yönetiminde 4 Haziran 1967 Pazar gecesi için İstanbul Açıkhava Tiyatrosunu tutmuştur. Aşık Nesimi de, Temmuz ayı için bir geceyi kendine ayırtmıştır. Sonradan Devlet makamları der ki, «Hayır, Temmuz ayında Aşıklar gece yapmayacak..» Tutarlar Aşık Nesimi'ye de 3 Haziran 1967 gecesini verirler.

Şimdi Sosyalistler ne yaparak? İki gün üstüste Aşıkları dinlemeye mi gidecek? Bu tahit hem Aşıkların gücünü, hem de Sosyalistlerin imkânını bölmek için hazırlanmış bir tertip. Elbette başlıca ve uzak amacı da Sosyalist Aşıkları birbirine düşürmek. Başarmamış da sayılmazlar, Aşıklar da insan tabii.. Nesimi geceden vazgeçip, İhsani ile aynı tarihte birleşemedi. İhsani de 4 Hazirandan önce hiçbir gecede bulunmayacağını, Akşam Gazetesinde ilân etti. Her halde iki gecenin de gücü, olması gerekenden aşağı düşecek.

Daha önce, türlü münasebetler içinde meydana çıkan, Doğan Kılıç da, hem Sosyalizmi çabuk benimseyen, Alevileri, hem de Aşıkları bölmede pek çok örnekler vermişti. Olaylar çoğaldıkça soru önümüzde daha çok beliriyor.. Aşıkları hangi güçler bölüyor?..

Türkiyede Sosyalizm (1848 - 1925) Tarihinden yapraklar - II -

A. Cerrahoğlu

Sosyalizm konusu etrafında bir tartışma programı

İttihatçıların anlattığına göre, 1908 devriminde, Osmanlı milleti, «İttihat veya ölüm» diyerek, tam bir birlik ve beraberlikle ayağa kalkmış; sesini dünyaya duyurmuştu. Kanlı geçmişi, bütün kötülüklerile gömmüştük. Feyyaz bir mucize ile ebedi bir bahtiyarlık kazanılmıştı. İttihat ve Terakki (yahut Terakki ve İttihat) muazzam bir demir kal'a idi.

Cemiyetin biricik emeli ve amacı - kendi deyişlerine göre - Anayasanın sürekli olarak uygulanması, milletin muhtaç olduğu ilerlemelerin sağlanması ve şan ve şevketinin artması; bütün idare kollarında, işlerin adalet ve hakkaniyet, nizam ve emniyet içinde yürütülmesi; kısacası, Osmanlı ülkesinde özgürlük, adalet ve eşitliğin hüküm sürmesidir. İttihat ve Terakki, ulusa özgürlük haklarını bahşeden Anayasanın tam olarak uygulanması, harfi harfine yürürlükte tutulması gibi meşru bir maksatla kurulmuş bir milli Cemiyetti. Bu Cemiyet, ulusun ayakları önüne mutluluk ve ilerleme şehrahını açmıştı. Hafiyelerin ikbal güneşi, bir daha parlamamak üzere, sönmüştü.

Selânik'te çıkan, İttihat ve Terakki gazetesi ilk sayısında (24 Temmuz 1324 - 6 Ağustos 1908), mesleğini şöyle belirtiyordu:

«Cemiyet bir milli Cemiyet olduğu için, bu gazete de bir milli gazetedir. Otuz iki senedenberi Osmanlı basınını esir eden ve istibdadın en büyük kuvveti olan SANSÜR'ün yaptığı tahribatı onarmak, paslanan kamu oyunu diriltmek, gazetecilerin ilk görevidir. Gazetemiz, İttihat ve Terakki Fırkasına mensup üyelerin programına tâbi olacak ve o programı harfi harfine savunacaktır.»

İkinci Meşrutiyetin ilk aylarında, —Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin resmi organı olan gazetede DEVLET SOSYALİZMİNİ KABUL ETMEK gerektiği ileri sürülüyor ve nazariyecilerinin kalemile, DEVLET SOSYALİZMİNDEN NE ANLAŞILDIĞI açıklanıyordu.

Cemiyet'in nazari sözcüsü, ilkin, Hükûmet kuvvetile özel teşebbüs kuvvetinin toplum içindeki faydalı ve ekonomik vazifelerini, bu vazifelerin şümul derecesini ve bu itibarla toplum için elde edilebilecek gerçek menfaatleri ele alıyor.

Hükûmetin sosyal ve ekonomik meselelerde nüfuz derecesi ne kadardır? Özel teşebbüsler hangi cihetlere inhisar etmek gerekir?

Bu sorulara cevap verebilmek için, Hükûmetin asli görevlerinin bilinmesi gerektiğinden bahseden nazariyeci, Devletin «menfaatleri korumakla vazifeli olduğunu» söylüyor. Devlet, gerçek sosyal vazifelerini anlamakta en ileri varan toplumlarda bile gereklidir. Adalet ve zabıta görevleri onun omuzundadır. Hükûmet, sosyal menfaatlerin muhafızı, sosyal durumun bekçisidir.

Hükûmet, kişilerin meşru hakkı olan görevlerin sınırını aşmamalıdır. Aşarsa, sosyal durumun bekçisi olacak yerde onu yıkar. Devlete itimatsızlık başlar, bu itimatsızlık fertlerin teşebbüslerini etkiler; ihtiyatlı olmaya zorlar: gerektiği kadar çalışmasını önler. Sosyal durum, böylece sarsılır ve o toplum dağılıp çöker.

Bunun içindir ki, Hükûmetin görevi iyice sınırlandırılmalıdır. Herhangi bir özel teşebbüs, toplumun bekasına aykırı olursa, Hükûmet onu yasaklar. Esasen kuruluşunun sebep ve hikmeti de budur.

Hükûmetin adliye ve zabıta görevleri «menfi» görevleridir. Onun bir de müsbet görevi vardır: Toplumun maddi menfaatlerine; doğrudan doğruya veya dolayısile, karışmak.

Yazar şu sualleri soruyor:

— Hükûmet, toplumun maddi çıkarlarını istihsal hususuna karışamaz mı? İktisat bilgisi yani politik ekonomi deyimile, Devlet müstahsil olabilir mi, yani üretim alanına girebilir mi? Böyle olduğu takdirde bu görevin icra sınırları nedir? Bunun sonucu ne olur?

Devletin pozitif görevi hakkında ekonomistler ve filozoflar anlaşamamışlar ve ortaya çeşitli meslekler çıkmıştır.

Birbirinin tamamile zıttı olan doktrinlerden birincisi Fiziyokratların doktrinidir. Bunlar, Devletin pozitif görevini kesin olarak inkâr ederler; ona ancak negatif görev tanırlar: «Lese fer, lese pase» derler. Fiziyokratlara göre; Devlet, servet istihsal etmiyecek ve hiçbir suretile, servet için çalışanlara karışmıyacaktır.

Fiziyokratları bu mesleğe iten sebepleri tereddütsüz kabul eden İttihat ve Terakki nazariyecisine göre:

Kişinin sorumluluğu her teşebbüsün en güzel saiki, her faaliyetin en güçlü başarı rehberidir. Devletin girişeceği teşebbüsler ise ilerlemeğe yaramaz. Devlet, giriştiği bir teşebbüsten en geniş sonucu almak için uğraşmaz; o teşebbüsü genişletmek için çalışmaz. Özel müstahsil için durum böyle değildir. O, giriştiği teşebbüsün mükemmel bir halde cereyanına çalışır; vasıtalarını en iyi surette kullanır; çalışmasını en iyi yola sevkeder; ve, bu sayede, hem özel çıkarını, hem de teşebbüsündeki ilerleme dolayısile, toplumun ilerlemesini sağlar.

Nazariyecimiz şöyle devam ediyor:

Bu mesleğin tamamile zıttı bir doktrin vardır ki, «Komünizm deta» yani «Devlet komünizmi» adı ile tanınmıştır. Bu doktrine göre:

«Devlet üretim vasıtalarının mücerret sahibidir. Bundan ötürü, her nevi teşebbüs kendi idaresi altında olmak gerekir; toplumun muhtaç olduğu mahsülleri kendisinin yetiştirmesi ve tedarik etmesi gerekir.»

İttihat ve Terakki'nin nazariyecisine göre:

«Devlet Komünizmi» denilen doktrindeki bozukluk ve sakatlık meydandadır. Çünkü; Devlet, üretim vasıtalarının sahibi, hele tek sahibi hiç değildir. Toplumun asâyiş ve düzenini sağlama hikmetine dayanan bir manevi şahsiyettir; nezareti altında bulunan yerlere, göklere sahip olamaması tabiidir. Üretim vasıtalarına sahip olamadığı gibi, kişilerin akıl ve adali yani kafa ve kol çalışmalarına hiç sahip olamaz. Kişilerin manevi faaliyetini yasaklıyacak, hatta sınırlandıracak Devlet anormaldir. Ve öyle olunca, böyle bir Devletin varlığını inkâr etmek, yok etmek gerekir. İnsanlığın iptidalarında ve hatta Ortaçağda toplum bu doktrine göre yönetilirdi.

Burası böyle. Fakat, acaba, Devlet'e hiçbir pozitif görev bırakmıyalım mı? Burası düşünülmeğe değer. Fiziyokratlarınkile Devlet komünizmi arasında ortalama bir meslek çıkmıştır ki, buna «Sosyalizm deta» yani Devlet sosyalizmi adını veriyorlar.

Nazariyecimiz, Devlet sosyalizminin temelini şöyle sunuyor:

«Devlet, bazı hususlarda, özel teşebbüsün yerine geçmelidir veya özel teşebbüse müdahale etmelidir, karışmalıdır.»

Görülüyor ki, bu mesleğin sınırları yoktur. Burada kullanılan «bazı hususlar» deyimi bazı hususlarda vahim olabilir. Yani, Devletin müdahalesi sınırlandırılmazsa, müdahalenin ne dereceye kadar meşru, daha doğrusu toplum için ne derece faydalı olacağı belirtilmezse, tabiatile, bu vehamet daha da artar ve yıkıcı olur. İşi bir sonuca bağlamak için diyelim ki, Fiziyokratların teorisi sosyal hikmet bakımından doğrudur. Özel teşebbüslere hiç bir engel olmamak gerekir. Devlet, menfi görevile uğraşsın; faaliyeti bu görevi aşmasın. Devlet hiç bir vakit, üretim vasıtalarının tek sahibi olmak üzere kabul olunamaz; ve, bundan ötürü keyfi surette kullanılamaz. Hele kişilerin kafa ve kol emeklerini keyfi teşebbüslerine ram eyliyemez. Çünkü, üretim ve tüketimde, her teşebbüsün güzelce cereyanı için en zorlayıcı, en faydalı faktör sorumluluktur. Devlet, bu kuvvet karşısında sorumlu olmayınca, teşebbüsleri faydalı olmaz; ve kısır kalır. Şu kadar var ki, toplum için faydalı olan büyük teşebbüslerde, Devlete pozitif bir görev verilebilir. Hele bu görev, özel teşebbüsün daha kolaylık ve emniyetle, daha geniş bir şekilde sonuç vermesi için olursa meşru sayılabilir. İşte, özetlediğimiz bu fikir, bugün medeni toplumlar tarafından uygulanan «sosyalizm deta yani DEVLET SOSYALİZMİ'nin hikmeti ve esasıdır. Yalnız bu müdahaleyi sınırlandırmak ve genişleme istidadına engel olmak için Hükûmet şekline ve Devlet nizamlarına taalluk eden birçok tedbirler alınmıştır. Müdahale mesleğini o suretle sınırlandırmak gerekir ki, özel teşebbüsün tam serbestliğine engel olmasın. Aksi takdirde, insanın tabii haklarına, öldürücü bir darbe vurulmuş; sosyal hikmet temelinden yıkılmış olur.

Devletin müdahalesi ancak kısmi olursa bir fayda beklenebilir, kanısına varan İttihatçılar işte böyle düşünüyorlardı.

Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti nazariyecilerine göre, DEVLET SOSYALİZMİ teorisi kabul edilmelidir ve edilebilir.

«Nihayet, sosyalizm deta namını verdiğimiz nazariyeyi kabul ettik ki, bu nazariyeye göre, Hükûmet efradın münferiden veya müştereken ifasına muktedir olamadıkları büyük teşebbüsleri deruhte edebilir; hatta fertler tarafından vuku bulan bir teşebbüse, muavenet veya teşvik mahiyetini haiz olmak şartile, müdahale eyliyebilir. Şunu da ekledik: Devlet sosyalizmi; bir ulus nezareti altında bulunmak; müdahale ve nüfuzu münasip sınırlar içinde bulundurulmak şartile faydalıdır, elzemdir. Çünkü toplumun umum fertleri için faydalı olan, hatta toplum durumunun bekası için alınması gerekli öyle teşebbüsler ve tedbirler vardır ki, onları toplumdaki kişiler adına yapmak kabil değildir ve yapılmamalıdır. Yapmak kabil değildir; çünkü, o teşebbüsler öyle büyük serveti yutar ki, kişilerin elindeki servetin o miktar ve nisbette toplanmasile bir teşebbüse yatırılması imkânsız ve faydasızdır. Çünkü o büyük servetleri toplamak için fertlerin amaçlarını ve çıkarlarını uzlaştırmaları pek güçtür; bazı hallerde de kabil değildir. Yapmamalıdır; çünkü fertler birçok hususları Hükûmet kadar kestiremezler.

Devletin pozitif görevi, zabıta görevine bağlı olan ulaştırma yollarının sağlanması meselesidir. Ulaştırma yollarının önemi çok büyüktür...»

İşte, 60 yıl önce, Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyet'i Devlet sosyalizmini böyle anlıyor ve böyle kabul ediyordu. Devlet kapitalizmi ile Devlet sosyalizmi kavramlarını karıştıranların anlayışı 60 yıldanberi tazeliğini muhafaza etmiş, aynı temel üzerinde gösterdiği renk ve biçim nüanslarına, aynı tema üzerindeki sayısız varyasyonlarına rağmen, elden ele dolaşarak, bugüne kadar gelebilmiştir.

1946 - 1967 Türkiyedeki Legal Sosyalist Davranışlar üzerine Açıklamalar - II -

Orhan Müstecaplıoğlu

«Türkiye Sosyalist Partisi» Esat Adil Müstecaploğlunun genel sekreterliği altında 4-6-946 yılında ilk defa kurulup faaliyete geçmiştir. Fakat, «Türkiye Sosyalist Partisi» kurulup faaliyete geçmeden önce, diğer bazı sosyalistler tarafından, daha geniş çevreyi kapsıyan bir Sosyalist Partisi kurulabilmesi için çalışmalarda bulunulmuştu. Hem bu çalışmalar, hem de «Türkiye Sosyalist Partisi»nin kuruluş hazırlığı sırasındaki çalışmalarda önemli rol oynayan ve ileride adı geçecek bazı sosyalistlerin hayatları hakkında kısaca bilgi vermeyi, konuların daha iyi anlaşılabilmesi için, önsözümüzde de belirttiğimiz gibi gerekli bulduk.

Sırası gelince diğerlerine de değinmek üzere şimdilik sadece, Dr. Refik Nevzat ve Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun hayatından kısaca bahsedeceğiz.

Dr REFİK NEVZAT

Dr. Refik Nevzat: İzmir'de doğdu. Abdulhamid'in zindanda boğdurduğu Tevfik Nevzat'ın küçük kardeşidir. Daha Askeri Tıbbiye'de talebe iken Abdülhamid istibdadına karşı mücadeleye girişti. İkinci Meşrutiyetten önce, İttihat ve Terakki'nin murahhası olarak Paris'e gönderildi. Orada Jön Türklerle birlikte Abdulhamid'e karşı mücadelesine devam etti. 1908 de İkinci Meşrutiyet'in ilânı üzerine derhal İzmir'e geldi. Halk tarafından büyük coşkunlukla karşılandı. Gününün gerçeklerine ışık tutan nutuklar söyledi. O sıralarda İzmir'de çıkan «Ahenk» gazetesinde yazıları yayınlandı. İttihat ve Terakki liderlerinin davaya ihaneti ve İstibdat metodlarına baş vurması üzerine, İttihatçılarla da mücadeleye girişti. Tekrar Paris'e dönerek «Beşeriyet» adı altında bir gazete çıkarmaya başladı. Ve «Osmanlı Sosyalist Fırkası»nın Paris seksiyonunu kurdu. Meşhur Fransız sosyalisti Jean Jaurès'in yakın dostu idi. 1. Cihan Harbi mütarekesinden sonra iştirak ettiği «Bern Kongresi»nde Türk Sosyalisti olarak memleket menfaatlerini savundu. Hayatının sonlarına doğru tekrar geldiği Türkiye'de yaşlılığına rağmen sosyalizm için çalışmalarına devam etti.

Esat Adil ile «Türkiye Sosyalist Partisi»nin kuruluşundan önce temaslarda bulundu.

Dr. Refik Nevzat; kendini tanıyanların söylediğine göre, düşünce ve davranışlarında hayatı boyunca daima iyiye ve ileriye doğru değişme ve gelişme göstermiştir. Ömrünün son senelerinde Bilimsel Sosyalizm'i tamamen benimsemiş durumda idi.

ESAT ÂDİL MÜSTECÂBİ

Esat Adil 1320 yılında Balıkesir'de doğdu. Müderris Adil efendinin oğludur. Zamanının meşhur şairlerinden Müstecabizâde İsmet'in yeğenidir. İlk ve orta tahsilini Balıkesir'de yaptı. Ankara Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra tahsil için Brüxelles'e gitti. Orada 2 Enternasyonal'in meşhur lideri Wanderweld'in talebesi oldu.

1931 yılında Türkiyeye döndü. 1932 de Balıkesirde Halkevi Reisi oldu. O sıralarda: sosyalizm meselelerine ışık tutan kitaplar ve günlük «Savaş» gazetesini yayınladı. Balya maden ocaklarındaki grevi ve grevcilerin Balıkesir üzerine yaptıkları açlık yürüyüşünü organize etti. Halkevi Reisliği sırasında Balıkesir köylüleri ile yakın ve samimi bağlar kurdu. Balıkesir Halkevi adına yayınladığı Kaynak mecmuasında o sıralarda Balıkesir öğretmen okulunda talebe olan Sabahattin Âli'nin ilk hikâyeleri çıktı. Tanınmış sanatçı ve yazarlarla ilgisi vardı. Yaptığı mücadele yüzünden Balıkesir'deki devrin tek parti idarecileri ile arası açıldı. C.H.P. nin Balıkesir bölge müfettişi olan Tevfik Fikret Sılay'ın susturmak maksadı ile, (kanuni yaş haddini doldurmadığı halde) yaptığı Milletvekilliği teklifini kabul etmedi. Bir müddet sonra Ankaraya gitti. Temyiz baş savcılığı yardımcısı oldu. Adliyede muhtelif vazifelerde bulundu. Son olarak 1942 yılında İmralı Modern Cezaevi'nin kuruluşunu hazırladı ve ilk müdürlüğünü yaptı. Mahkûmlara karşı gösterdiği insanca ne anlayışlı davranışlar yüzünden sevildi. Oradan Ceza evleri müfettişliğine nakledildi. Bu sıralarda (1944) Tan Gazetesine «Adiloğlu» müstear adı ile yazdığı yazılar yüzünden işinden alınacağını öğrendi ve istifa etti.

Devamı var

İÇ YORUM

ÇORBACILARIMIZ

CHP'yi içinden yıllarca «GÜVE» gibi kemirmiş olanların kurdukları Güven Partisine, - millet şöyle dursun, kendileri de şöyle dursun, - acep Finans - Kapital Allahları güvenebilecek mi? 1929 modeli CHP'yi ölümden sonra diriltiklerliyle övünüyorlar. Temeli pilâvı gibi ısıtıp ısıtıp öne sürdükleri şey, her Partinin çiğniye çiğniye birbirinin ağzına tükürdüğü şu slogan posaları: «Akıl - Çağdaş medeniyet - Hukuk Devleti Temel haklar - Demokrasi ilkesi - Eşitlik - Nispi temsil - Basın hürriyeti - hattâ Radyo, Ajans ve.. en meşhuru: Üniversite Muhtariyeti... ve ilh. ve ilh...»

Demek «SERMAYE» leri bu kadar. O, siyasetimizi «Genel ev»e çeviren GENEL LÂFlar, herkese kabak tadı vermiş... Umurunda mı Finans - kapital arslanlarının? Ellerinden gelse, 1000 kapitalist için 10 bin Parti kurup, şu zavallı insan beyinlerini, illâki çorbaya çevireceklerl

VEHBİ'NİN KERRÂKESİ

«Güve» Partisinin bütün ilkesiyle tilkesi 1930 yılı CHP ilişiğine girmiş olan şu «SINIF» yok, «ZÜMRE» var talkını: «Köylü, Çiftçi, Esnaf, Sanatkâr, İşçi, Sanayici, Tüccar, Serbest meslek, Memur» silmeleri hep «Aynı toplumun birer unsuru» imişler (Sınıki başka Toplumdan olabilirlermiş gibi!) Evet. Anladırlar (?) Pekiy ne olacak? O «unsur» ların «ihtilâfları Millet yararınca uzlaştırma» ya uğratılacakmış. «Parti» değil', Hakem heyeti kâfirler. Soralım: «Millet yararı» ne? «Güvenin» içindeki kurt şöyle başveriyor: «Özel teşebbüslerin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmalarını sağlayıcı tedbirler» miş «Millet yararı». Canım şunu once saklıyacak ne var? Sizce Millet demek Kapitalist demektir. Ancak, Demirel'in hangi yapamadığını siz becereceksiniz?

KUYRUKLARIMIZ DİKTİR EFENDİM!

Feyzioğlu ve arkadaşları «48 harâmiler» Anıtkabire gitmişler:

«— Aziz Büyük Atatürk, bize güven!» demişler.

Sivas Kongresi günlerinde, Türkiye'yi de tıpkı «Filipinler gibi» bir Amerikan mandası yapmak istiyenler, Mustafa Kemal'den «Güven» beklemişlerdi. Hattâ, Feyzioğlu'nun İnönü'yü bağlamak istediği gibi, Mustafa Kemal'i bağlayıp, Halifeci İngilizlere götürmek için gelen Ali Galip bile, sabaha dek konuşarak, Mustafa Kemal'in «Güven» ini kazanmaya çok çalışmıştı..

Güven topçuları, Mustafa Kemal'in Atatürk olmakla değiştiğini sanıyorlarsa, DP kurucularına danışsınlar. Büyük Millet Meclisi Başkanı (sâbık) Refik Koraltan bey dr. hani, Anıtkabire gitmiş, ve «Başımız diktir efendim!» le biten mınırmınırsını okuyunca Kabirden yükselen hazfiveli karşılığı siineve cekmişti:

«— HASSİKTİR EFENDİM!»

YAVUZ HIRSIZ: İSRAİL

(Baştarafı 1 inci sayfada)

rap düşmanlığını dehşetle yayan ajanlarını Devlet su başlarına geçirmiş olmakla kalmaz. Arapların içinde de, suret'i haktan görünerek, sözde İsrail düşmanı gizli silâhlı çeteler beslemektedir. Bunlarla Emperyalizm, Yakın doğunun neresinde ne zaman canı isterse, beğendiği «vak'a»yı çıkarıverir.

Öyle oldu, 6 ıncı Amerikan filosu Beyrut önlerinde kol gezerken, bir gece karanlıkta bir «Filistinli komando», bir lâstikten kayıkla Taberiye gölünü aşıp, bir İsrail tulumba istasyonunu havaya uçurdu. Bunu bekliyen veya beklemiyen İsrail Hükûmeti, hemen, Suriyeyi askerle işgal edeceğini savurdu Arkasından, herşey kendiliğindenmişçe, tıpkı Emperyalist casusluğunun tertiplediği plâna uyarak sahneye yürüdü.

Herkes şaşarak soruyor: Bu allahın belâsı çatışmayı da kim kışkırttı? Biz üzere küllenmemiş bir olay ateşçiğini analım. Kıbrısla Türkiye arasında korsan çalımtarıyla kaşılan 6 ıncı Amerikan filosu, "nicedir merak sardı. İlâki Lübnan limanlarına «ZİYARETTE» bulunmak istiyor. Lübnan bu davetsiz ve silâhlı «misafiri» bir yol atlattı. İkinci, gelme deyişi üzerine, Amerikan Elçisi (Hani şu İnönü'nün yerine Başbakan aramak için Ankara'ya uğrıyanla Soyaddaşı) B. Porter, kendisini «kabul» ettirdiği Lübnan Bakanı Jorj Hakim'e şöyle demiş: «Biz, bir yol daha kesin olarak, dostumuz kim, düşmanımız kim onu tanımak istiyoruz!» Misafire bakın siz.

Onun üzerine lâstik sâl gece çıkıyor... Ve en şaşılacak şey, Birleşi! Milletler Genel Sekreteri B. U. thant'ın davranışı Bütün uluslararası yoğurtları yüz kere üflemedikçe ağzına almayışıyla ün yapmış bu diplomat, daha Nâsır kendisine «Mavi Miğferliler»i çeker misin İsrail sınırındaki toprağımdan, der demez, ou işi, kimseye çıtlatmadan, yirmi dört saat içinde yerine getiriverniş. Yazar Ben bile diyor ki: «B. U. thant böyle konuştuktan sonra, Nâsırın prestijini sıfıra düşürmek pahasına dileğinden caymasa imkânsızdı.»

Amerika Dışişleri Bakanı Rusk bir yanda, İsrailli kışkırttığını kuru iftira sayıyor; ötede «Mavi Miğferliler» Mısır toprağında Mısıra karşı «karantina kordonu» gibi görüyor. Yâni, yukarıda 6 ıncı filo Lübnan ve Suriye'yi hançerlerken, aşağıda: «Mavi miğferliler» Mısırı çelmeleyip Suriyenin imdadına koşmaktan alıkoyacak, Petrol boruları üstünde Emperyalizm, kendi ajanı olmıyan sosyalizm yaşatmıyacak.

Emperyalizm Vietnamda çok yüz buldu. Astarını yakın doğuda arıyor.

Sosyalist

DÜŞÜNCE VE DAVRANIŞ GAZETESİ

Sokaktan korkmak Halktan kopmaktır,

(Baştarafı 1'nci Sayfada)

renmişlerdir. Hiçbirinin gerçek üretim ile ilişkileri olmamış ve çoğu, mesleklerini bile geçimlerini sağlamaktan ziyade, bir kariyer yapmak için kulanmıştır. Bu paşazade ve beyzadeler, sosyalizmi kapalı odalardaki masa başlarında okudukları kitaplardan öğrendiklerini sanarak büyük laflar etmişler, ucuz kahramanlıklar peşinde koşmuşlar, fakat tehlikeyi görünce bazıları kurtuluşu ihanette bulmuşlar, bazıları da oportünizm ve revizyonizm batağına saplanmışlardır. Buna rağmen allâmeliği elden bırakanı görülmemiştir. Bugünkü paşazade ve toprak beyzadelerinin durumları da böyledir.

Oysa Bilimsel Sosyalizm'de teori ve pratik birbirinden ayrılamaz iki kardeştir. Teoriyi doğru şekilde öğrenebilmek; ancak pratikle birlikte ve teoriyi hayata uygulamakla mümkün olur. Pratikte edinilecek tecrübeler ve bu davranışlar içindeki hatalarımızın ve başarılarımızın kritiği, teoriyi daha iyi anlamamıza ve dolayısiyle daha iyi uygulamamıza imkân sağlar.

Bugünkü paşazadeler ve toprak beyzadeleri, gerçek üretimle ilişkileri olmadığı gibi, Türkiye sokaklarını ve sokaklardaki davranışları da bayağı ve gereksiz buluyorlar. Bu yüzden; yalan, yanlış edindikleri teoriyi uygulamak için Millet Meclisi ve kokteyl salonlarından başka yer aramazlar. Türkiye İşçi Sınıfı'nın sosyal mücadelesi yalnız bu salonlarda yürütülmelidir. Bu salonlardaki mücadele de kendi tekellerinde olmalıdır. «Nasırlı eller meclise» derler; kadife eller ve bu kadife ellerin yaşantısına özenen iki, üç parazit sendikacı Meclise girer. Nasırlı ellerin sertliği ve ter kokusu bu zadeleri ürkütmektedir. Aslında bu zadelerin sosyalist bir düzen kurulmasını istedikleri de şüphelidir. Çünki, gerçek sosyalist düzende bugünkü yaşantılarını sürdürmeleri mümkün olmayacaktır. Sosyalizm; geniş emekçi yığınlarının yararına İdealist Sosyalist kadrodan fedakarlık ve çalışmak ister. Onların arzuları ise: sosyalist kahramanlar olarak takdir ve alkış toplamak ve günlerini gün etmektir.

Günümüze kadar bu işi böyle götürebilmişlerdir. Bundan sonra böyle gitmemelidir. Türkiye İşçi Sınıfı, sosyalizm mücadelesini kendi ellerine almalı ve önderliği altında toplıyacağı köylü, esnaf ve aydınlarla birlikte Anayasa çerçevesi içinde Sosyalist bir düzen kurmak için davranışa geçmelidir.

(★) Hayatı boyunca sosyalizm davası ve Türkiye işçi sınıfının kurtuluşu için mücadele etmiş bir kaç idealisti, bu kınamanın dışında tutuyoruz.

Yugoslavyada

(Baştarafı 1 nci sayfada)

ağır basması, o ülkede baskı altında gizli çalışmak zorundan veya ihtilâl icaplarından ileri gelir. Yugoslavya 20 yıldır boyuna kan döken bir permanan ihtilâl içinde midir? Hayır. Yugoslav Komünist Partisi legal iktidarı elinde tutuyor mu? Evet... Öyleyse niçin Demokrasiyi şimdi aklına getirdi?... Diyelim ki, şartlar 20 yıl önce Demokrasiye elvermiyordu. O «İşçi Şûralarının kendi kendini güdümü» parolası ve kanun ne idi? Niçindi? Pek anlaşılıyor denemez.

Menderes neden asıldı?

(Baştarafı 1 nci sayfada)

yen ateşli bir «aşırı» genç şöyle bağırmıştı: «. Ama, Amerikanın satın alamıyacağı insanlar da vardır. Türkiyedel» Bilgin İstihbaratçı, yüzlerce tanık önünde, sigarasının külünü silkerce rahat bir gülümseyişle şu karşılığı verdi: «— Siz kendinizi vitrine koymıya bakın. U. S. Amerika hükûmeti her zaman sizi satın alacak zenginliktedir!»

Böyle «Açık rejim» çalışması yapan bir gizli güç Tunçkanat'ların aslım ele geçirdikleri belgeleri bile Türkiye Hükûmetinin Başkanı ile yalanlamanın kolayını elbet bulacaktır. Böylesine bütün suların başını kesmiş bir gücün kışkırtacağı olaylar ortasında, en samimi aktör bile rejisörün kendisi olduğuna inanabilir. Nelerini gördük, görüyoruz, göreceğiz. İşte, DP çağının en kültür «Zehir hafiye» lerinden Bay Mithat Perin'in bile «Hâlâ bir cevap» aradığı harcıâlem Belge olaylardan tâze bitmiş bir tânesi (27 Mayısı anlatıyor.)

«Bir başka ihtar daha olmuştu o gece. Türk Emniyeti ile zaman zaman işbirliği yapan bir Amerikalı Albay vardı o zaman. Aygün'ün onunla randevusu vardı. Bu teması yapmak için Yeşilköy'e gidecek, fakat Amerikalı Albayı bulamıyacak ve maalesef konuşamıyacaktı. Oysa Amerikalılar bu gibi hallerde özür dilemek için telefon ederlerdi.

«Aygün'ün Yeşilköy'e gidişi saat 21'e rastlıyordu. İhtilâlde nsonra ise, Aygün'ün bu gezisi gazetelerde: «Kemal Aygün kaçmak üzere iken Yeşilköy yolunda yakalandı.» şeklinde yorumlanmıştı.

«Amerikalı Albay, neden acaba bu randevuya sadık kalmamıştı? Kemal Aygün de bu soruya hâlâ bir cevap bulamamaktadır.» Mithat Perin: Haber 31/1/1967)

Neden mi? Neden ha?.. Demek bunu «hâlâ» bilmiyoruz. 27 Mayıs gecesi, İstanbulu (Türkiyenin yarısını) gülden DP büyüğü Aygün, «mesâi saati» dışında, bir Amerikan casusu ile, başka hiç bir yer bulamıyor, Hava alanına bitişik Yeşilköy'de, nedenini bilmediği bir «randevu» ya gidiyor, gidebiliyor. Ve çapkın Amerikan Albayı o siyasi «Randevu evine» uğramayıveriyor! İşte biz böyleyiz Türkiyede...

Ona rağmen neler oldu? 27 Mayıs oldu. Anayasa'ya «Sosyal Devlet» formülü geçti. «Bu sendikacı bir ajandır» diye yeni yeni teşhir edilen kişinin «Kurucu» olduğu ««Sosyalist» İşçi Partileri kuruldu. Bu Partinin Genel Başkanlığına «getirilen» Aybar, bey, o Partiye girme hevesine kalkacak «Eski»lerin «Hevesleri kursaklarında kalacaktır» buyurdu. Boran hanım, sosyalizmin «Beyazıt ve Kızılay meydanlarından» geçemiyeceğine ferman verdi. Altan bey 3 Bahtsız halka oynanan oyunlar» fıkrasını yazdı.

Gene de köprünün altından epey sular geçti. Sayın İsmet İnönü bile «Solcuyum!» diye bağırmak zorunda kaldı. Bütün bunlar bir şeyi ispatladı. Evdeki pazar çarşıya uymuyordu.

27 Mayıs: Kore'de, Kongo'da, Lâtin Amerika'da, Vietnam da hergün oynanan kanlı Emperyalist oyunu'nun Türkiyede kolayca uygulanamadığını gösterdi.

27 Mayıs'ın birinci kuvveti bu oldu. Bu kuvvet nereden ve nasıl geliyordu?

Türkiyede Kapitalizmin Gelişimi Üzerine

— I —

(Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın Ankara'da Fikir Kulüpleri Federasyonu «FKF» Lokalinde verdiği Konferanstan özetler.)

Bir zamanlar «malumatlı adam» çok makbuldü. 20. ci Yüzyılın yarısından sonra insanlık, «Ordinatuer: BUVURUCU»ya 'a, «İnformatique: Duyurucu» denen elektronik hesap ve akıl makinelerini buldu. Bu makineler sayesinde ilgilendiğimiz bir alandaki bütün buluş ve bilgiler, bir anda önümüze seriliyor. Artık malûmat nakli yerine, bu bilgiler arasında bağ kurmak, sentezlere gitmekten başka şey kalmıyor insan düşüncesine.

Ben de bu konuşmada bazı bağları kurmaya, bazı anları, gelişimin yönünü vermeye çalışacağım.

Daha önce konuşan iki yurttaşımızdan birincisi...

... «14-15. Yüzyıllarda Osmanlı Toplumu» üzerinde konuşmuş. Dün konuşan ve benim de dinlediğim Profesör B. Sadım Aren, yurdumuzun Cumhuriyet çağındaki kapitalizmin gelişimini anlattı. Profesör. «Türkiye kapitalizme geçişte neden geri kaldı? Bunu ben bilmiyorum. Bilen de olduğunu sanmıyorum.» dedi. Ben bu gecikmemenin nedenleri, kapitalizme geçişin çağı üzerinde duracağım.

Profesör Aren: «Sosyal konularda kesin konuşulamaz, tarih söylenemez.» demişti. Bu benim davranışımın tam tersi. Ben tarih söyleyeceğim.

Birinci tarih basamağımız 1838: Timar ve Zeametin kaldırılması. Bu, Mahmut II'nin yeniçeri ocağını kaldırmasına paralel bir olaydır. Böylece Dirlik Düzeninin son kalıntıları kaldırılıyordu.

Dirlik Düzeni, Osmanlının bozulmamış Toprak Düzeninin adıdır. 1838 de kaldırılan Tımar, küçük dirlikçilere, Zeamet ise 10 bin ila 30 bin arasında büyük dirlikçilere verilen topraklardı. Bunların rakabesi (mülkiyeti kimsenin değildi. Sencer Divitçi, mülkiyet Padişaha aitti demiş, yanlış. Bunlar Beytülmalimüslimin'indi, yâni: Müslümanların ortak malı idi. başka hiç kimsenin değildi.

Osmanlılar Anadolu'da Hülefayi Raşidiyn devrinde kurulmuş «Miri Toprak» düzenini benimsediler. Bu Osmanlı Rönesansıydı. Buna «Dirlik Düzeni» diyoruz. Bu konuda araştırma yapan Profesör Ömer Lütfi Barkan «Ne zaman, kim tarafından yapıldığı veya yayıldığının araştırılması beyhude.» diyor. Biz öyle demedik, demiyoruz.

Dirlik düzeninde iki bölük insan karşı karşıya. Çiftçiler ve Dirlikçiler. Toprak, Çiftçi'nin TASARRUFUNDADIR. Mülkiyetinde değildir. Dirlikçi, toprağın sahibi denirken koruyucusudur. Maliki anlamında sahibi değildir.

Dirlik Düzeni bozulduğunda, Osmanlı Toprak düzenindeki ikinci basamağın adına «Kesim Düzeni» diyoruz. 1838'de, Osmanlı toprak düzeninin son kalıntıları da kaldırılıyordu.

İkinci Tarih basamağımız: 1846. Miras kanununa yeni hükümler konuluşu. Bu tarihe kadar yalnız erkek evlâda geçen toprak tasarruf hakkı bundan sonra kız evlâda da geçecekti. Bu, Beytülmaldeki mülkiyetin kişilere geçişini hızlandırıyordu. Osmanlı mülkiyet anlayışı, zaten bu değişiklikten çok önce bozulmuştu, kanuna kız evlât için giren tasarruf hakkı, uygulamada mülkiyet hakkı şeklinde anlaşılıyordu.

1847 yılı süratle toprağını kaybeden Beytülmal, ve Hazinesinin tamtakır olduğu görüldü. Şimdi Devleti kim Finanse edecekti?

«Nereden para buluruz?» sorusu ilk olarak beliriyor Defter Emini Hasan Efendi, «Ödünç alalım.» diyor. Borçlanmalara karşı çıkıyorlar: «Kefereden istersek, zayıf olduğumuz anlaşılır, Fas'a yazalım.» deniyor. III. cü Selimin sorumluluktan uykusu kaçıyor.

1849'da ilk büyük Finans-kapital denemesi ile karşılaşıyoruz: Şirketi Hayriye. Tam Kapitalist müessese. Sadun Aren, Kapitalizmi Cumhuriyetle başlatmıştı, oysa Avrupai manası ile kapitalizmin Türkiyeye girişi ve başlangıcı işte bu 1849 tarihidir.

1875 yıllarında Şûrâyi Devlet'ten Mehmet Fuad'ın elyazması ile karşılaşıyoruz. İlk olarak Ekonomik Reform ihtiyacı üzerinde duruyor. Konuyu bir Avrupalı kafası ile ele aldığını görüyoruz. «Devleti Âliyyenin ahvali maliyesine dair risale» yazıyor. Bu risalede 1840 yıllarında meselâ Halep ilinde10 bin kişilik «amelenin» memleket ihtiyacı için çalıştığını, oysa şimdi bu rakamın 800.e düşmüş olduğunu kaydediyor. ve kapilatizme geçişin nice tahriple olduğuna örnekler veriyor.

Dirlik Düzeninden Kapitalizme bu özetlediğimiz yollarla geçirirken, (19. yüzyıl ortasında) 3 yıl sonra Batıda Büyük Karl Marks, 1853 yılı New - York Tribune'de Türkiye üzerine yazılarını yayınlıyordu. Bu yazılarından «Türkiyeyede Milliyetler» başlıklı olanından bir pasaj okuyalım:

«Türkiye lejitimist (meşru hükümdarcı) Avrupa'nın hassas noktasıdır. Lejitimist ve Monarşist (tek hükümdarcı) hükûmet sisteminin iktidarsızlığı, ilk Fransız İhtilâlindenberi, daima şu cümleyle özetlenebilir: STATOKO'yu korumak, işleri tesadüf nereye koyduysa hemen hemen orada bırakmak için genel oybirliğine varmak, bir fıkaralık ilmühaberi, züğürtlük belgesidir. Hükûmetler, o züğürtlük belgesini göstererek ilerleyiş adına, medeniyet adına, her ne olursa olsun, bir parmak boyu mesafe almaya kabiliyetleri bulunmadığını itiraf ederler.» (K. M.: Ek. Politik., c. 3, s. 7)

Devletler, politika kabuğu üstünde «Statoko'yu tanrılaştırırlar. Ne var ki, dünyanın başka her yeri gibi Türkiye de, hep aynı yerde kalmıyor. O yüzden, tam Avrupa'da gerici parti statoko'yu yeniden kurar kurmaz, bir de bakılıyor ki, Türkiye'de STATOKO, bu yol adamakıllı değişmiştir.» (Keza, 8.). Onun için:

«Ne zaman Avrupayı kıvrandıran ihtilâl sancıları bir ân için azıcık dindi ise, arkasından hemen ezelî Şark Meselesi'nin tekrar ortaya çıkacağı mutlak hesaba katılabilirdi.» (Keza, s. 6)

Marx'ın belirttiği Türkiye'de değişiklik, antika sermayenin yerine modern Batı sermayesinin İmparatorluğu köstebek gibi eşip kazımaya girişmesiydi. «Şark Meselesi» bu idi. İrili ufaklı kaç kapitalist devlet varsa, en az o kadar köstebek. Türkiye'de yuvasını yapmak istiyordu. Çünkü kapitalizm, Avrupa'da kendi ücretli kölelerini her gün biraz daha idare edemez duruma girmiş, klâsik büyük sanayi krizleri ile her 5 - 10 yılda bir sıtma nöbetleri geçiriyordu. Krizlerle ölmemek, işçi sınıfının ihtilâlleriyle devrilmemek için, kendi iç ufunetini dışarılara aktarmak zorundaydı. Bunun tek açıkta kalmış yolu ise, Türkiye gibi eski zengin ülkeleri haraca bağlayıp talan ederek, sömürgeleştirmek, yâni savunmasız pazar, ucuz ham madde kaynağı olarak sömürmekti.

«İşte, şimdiki (1853 yılları) Hükûmetlerin başına geçmiş bulunan beberuhiler de, o kısa görüşlü politikaları içine gömülerek, tam Avrupa'yı, hele şükür, anarşi ve ihtilâl tehlikesinden sıyırdıkları ile öğündükleri sırada, o ezelî mesele, o boyuna diri kalan güçlük: Türkiye'yi ne yapacağız sorusu, yeniden hortluyor.» (K. M.: Keza, s. 7)

Böyle, Avrupa kapitalizmi, kendi ekonomik etkileriyle, politika beberuhilerinin ne yaptıklarını bilmeksizin Çin, İran, Türkiye geniş pazarlarına ve zenginlik kaynaklarına doğru yarışıyordu. O yarı-sömürge «Hasta Adam» larının gövdelerini canavar rekabetiyle parçalarken, Türkiye'yi de zorla kapitalizm sektörü içine alıyor, bu zorlu değişiklik, Türkiye'yi içinden çıkılmaz zıtlıklarla dolu bir «dış mesele» biçimine sokuyordu.

1854 yılında Kırım savaşı patlıyor. Sayın Aren'in görüşünün tersine, biz yine kesin tarih söylüyoruz. Buna «Tavşana kaç, tazıya tut» savaşı demek yerinde olur. Çarlık ve Padişahlık birbirine düşmüş, Osmanlı bir çeşit iğneli fıçı içinde. Fransa, ve İngiltere de kurtları «çıfıt»lar: «Kaç, ben kurtarayım.» diyorlar.

1856'da yeniden şirket akımı ile karşılaşıyoruz. İzmir, Aydın demiryolunu İngilizler alıyor....

Sonra bu kapitalist gelişmeyi desteklemek için bankaya ihtiyaç duyuluyor; Londra'da Bank Ottoman kuruluyor.

Yabancı sermaye, garanti de istiyor. İpotek lâzım geliyor. 1857 de Muharrem «Arazi Kanunnamesi çıkıyor. Miri toprakların idaresi mültezim ve muhsillere bırakılıyor: Kediye peynir tulumu teslim ediliyor. Eski Osmanlı Kutsal Toprak Düzeninin özel mülkiyete resmen aktarılması böylece tamamlanıyor. Bu gelişimde, tarih söylemeden olayların anlatılması imkânsız olduğu için biz de tarihler söyledik.

Ödünç (istikrazlar) faslı 1858 de ilk olarak 4 milyon altın lira (şimdiki 600 milyon) alınması ile başlıyor. Bunlar, Türkiye'de kapitalizmin nasıl başladığına ait elemanlar. Bu elemanların nasıl araştırılması gerekir? Marx diyor ki:

«Genel olarak üretim, tekrarlamalardan kurtulmak için yapılmış bir soyutlaştırmadır. Bununla birlikte, o genel karakterin, yahut o ortak elemanın kendisi kompleksçe örgütlenmiştir ve başka başka belirlenmeler halinde çeşitlenmiştir.» (Zur Kritik, ilk.: Einleitung).

Türkiye'de kapitalizm derken de, Türkiye üretiminin Tarihsel kompleksliği gözönünde tutularak kendi çeşidi belirtilecektir. Kapital bir elemandır. Batı kapitalizmin şirket ve ödünç biçiminde Türkiye'ye girdiği günlerde Türkiye'nin de bir kapital elemanı vardı. O antika sermaye idi. Türkiye'de, eskidenberi var olan tefeci - bezirgân sermaye ile, 19. uncu yüzyıl ortasında sokulan modern sermaye birbirine karıştırılmamalıdır. Hepsi ortak SERMAYE adını taşırlar, ama, tarihsel ve sosyal çağlara göre bambaşka üretim tarzlarına karşılık düşerler. Marx'ın deyimiyle: [illegible]

«O elemanlardan kimisi bütün çağlara ait olurlar, kimisi bazı çağlar için ortak bulunurlar. Kimi belirlenmeler, en modern çağda ortak bulunduğu gibi en kadim çağ için de ortak olabilir. Onlar olmaksızın hiç bir üretim kavranılır hale gelemezdi.» (Keza).

Bu bakımdan, Şirket-i Hayriye ve İstikrazlar Türkiye'de, ondan önce var olan sermaye elemanından bambaşka bir üretim tarzının kapitalist üretim yordamının resmen ve su götürmez bir kesinlikle gelip yerleşmiş bulunmasıdır. Bunda «kuşkuya» yer kalmadığı, ondan sonraki gelişmelerle de açıklanır.

1859 yılında insanlık, bilim tarihinde en büyük devrimi yapan iki kitap yayınlandı. Bunlardan biri Darwin'in «Nevilerin Menşei» adlı eseridir. Bu eser ilk defa canlılar zinciri üzerinde hayat gelişiminin kanunlarını gayet net olarak ortaya koyuyordu. Aynı yıl Karl Marx da «Ekonomi Politiğin Eleştirimi Üzerine» yi yayınladı. O da tarih zinciri üzerinde TOPLUM gidişinin kanunlarını açıkladı. Bu eserin önsözünün son sözü, tarih yazımının realist ve idealist metodu üzerinedir. Burada Marx, ünlü Lâtin şairinin yine ünlü mısralarını alıyor ve diyor ki:

DEVAMI VAR

ŞEYH BEDRETTİN

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

-V-

III — ŞEYHİN DEDESİNİN DEDESİ NASIL ÖLDÜRÜLDÜ?

Menâkıp, Abdülâzizin dedesi için «Cengiz Han İLİNDE şehit oldu» diyor; Cengiz zamanında demiyor. Sözünün anlamını aşağıda biraz daha açıyor. Öldürülme sebebi, tam Şeyh Bedrettin'in şânına uygun bir ülkü ve düşünce yiğitliğidir:

«Nâsır'ı Tûsiyle oldem arbede
«Eyliyen ol idi muhkem, ey dede
«İbn'i Hâcib'le ikisi, ey hümâm
«İdicek ilzâm ani beynel enâm
«Kaakıyıp İbn'i Hülâgûy'i lâiyn
«İtti anları şehid anda hemiyn.» (Me, 7)

Burada anılan adlar, elyazmalarında çok görüldüğü gibi, arapça harflerin kötü imlâ yanlışına kurban gitmiş görünüyorlar. Bedreddin'in babası «İsrail» iken, Câmiülfusûleyn ile Brockelmann'da «İsmail» olmuştu... Yanlışları ayıklamalıyız. Bir yol, anılan Abbas Halifesi Mu'tasam olamaz: Müsta'sim olacak. Bağdat Moğollar eline geçtiği gün Abbas Halifesi Müsta'sim -billâh idi. Ondan sonra, Abdülaziz'in dedesiyle «Arbede» (kapışma) yapan kişi de Nâsır Tûsi olamaz. Besbelli ünlü bilgin Nâsiyrüddin'i Tûsi ile acem folkloru ozanı Nâsır Tûsi birbirine karıştırılıyor. Hattâ, İbn'i Hacib'in birlikte öldürülmüş olduğu bile epey şüphelidir. (15).

Abdülâzizin dedesiyle Nasiyrüddin neden kapıştılar? Hülâgû oğlu niçin kızdı?

Bağdad'ın Moğollarca ele geçirilmesi trajedisinde «bütün Tarihsel Devrim trajedilerinde barbarların çağırılışına benzer» büyük Tarihsel ihanetlerden biri yatar. Halife Müsta'sım: Şiilere eğginlik gösteriyordu. Bir şii olan Müeyyedüd-din İbn'i Alkami'yi kendisine vezir yapmıştı. Bu vezir ile, gene Müsta'sımın yakınlarından ve çağın bilgini sayılan Nasiyrüddin Tûsi gizlice birleştiler. Cengiz oğullarından Hülâgû Hânı, gelerek Bağdadı alması için çağırdılar. Hersevden habersiz Halife, Bağdat dışında Moğollara yenilince, dönüp kaleye kapandı. Kuşkulanmadığı veziri İbn'i Alkami ile Nasiyrüddin Tûsi, Halifeye, görünüşte haklı bir teklif yaptılar. Kaleden dışarıya çıkıp Hülâgû kıralı tanır ise, vaktiyle Selçuk oğlu Tuğrul Bey için Doğuda, Atillâya karşı Papaca Batıda yapıldığı gibi, kan dökülmeden gelenler elde edilmiş olacaktı.

Halife, kurulan tuzağa düştü: «Devlet adamlarını ve Kentleri gelenlerini yanına alın, mağrur Hânı karşılamaya çıkan Halife, bütün maiyyetiyle Tatarlar tarafından öldürüldü.» (16). Menâkıbın anlattığı olay budur. Besbelli, Şeyh Bedrettin'in dedesinin dedesi de iki yüzlülüğe dayanamamıştı. Belki İbn'i Hâcib'le birlikte dönek şii Nasiyrüddin Tûsi'yi Hanefilik veya Mâlikilik adına «ilzam» (hapt) etmişler. Buna içerliyen Hülâgû oğlu da, saf düşmanlarını kılıçtan geçirtmişti.

«Meyyitini ehl'i sünnet aldılar
«Ebu Hanife iline kaldırdılar
«İkisinden gayri hem, ey din eri
«Vardı bin mikdar âlim, key çeri
«Cümlesi maktû oluntur bigünah
«Oldular fenâ fillâtünde tebah» (Me, 7)

Binlerce bilgin ve asker ölüsü arasından, İbn'i Hâcib sağ kalmış olabilir.

IV — FETRET VE KONYA'YA DÖNÜŞ

Menâkıb bir şey daha söylüyor:

«Fetret oldu ol arada ki, azim
«Cümle Rum'a nâzil oldular zebim» (Me, 7)

«Fetret» : Antika Tarihte patlak veren her Tarihsel Devrim'den sonraki Devletsiz Anarşi zamanlarına denir. Bu hangi fetretti?

Uzak Doğunun Çin ve Hint medeniyetleriyle Yakın Doğunun Irak, Mısır ve Akdeniz medeniyetleri arasında en istikrarlı geçit İran yaylâsıdır. Çin ve Hintten kalkacak kervan, Akdeniz kıyılarına inmek için, İran yaylâsından aşıp gelirdi. Bu Tarihsel karayolunun en işlek kuzey kestirmeleri üstünde Horasan ve Hvarzim ülkeleri gelişmişti. İslâmlıktan az önce, bitmez tükenmez Bizans - Acem savaşlarıyla tıkanmıştı.

O zaman, Umman denizi üzerinden güney yolunu deneyen İslâmlık sahneyi tuttu. Tarihsel orta karayolunu açar açmaz, iç zıtlıklarla parçalandı. Bir sürü «Tavâifü lmülûk», bin başlı Müslüman derebeylikleri orta yolu gene tıkadı. Bu sefer, Ortaasya yollarının eski bekçileri ve kervancıları işe elkoymak zorunda kaldılar. Cengiz ve oğulları, Takakifül-mülûk devletçikleriyle yaptıkları ticaret andlaşmalarının para etmediğini görünce kılıca sarıldılar. Daha doğrusu gerek Çin, gerekse İslâm medeniyetlerince elaltından saldırmaya kışkırtıldılar. Cengiz, Hvarzime karşı Bağdat Halifeliği ile Rum Selçukluları tarafından çağırıldı; Hülâgû, bizzat Bağdat Halifesinin vezirleri tarafından çağırıldı.

Orta Barbarlığın tâze vurucu gücü, büyük Orta kervan yolunu kanla, demirle açtı. Zengin ticaret ve İslâmlık merkezleri: Buhara, Semerkand, Belh, Merv, Heerat kentleri yakılıp yıkıldı. Çevrelerde ilişen yığınla kabile ve aşiretler, Batıya doğru ürkütüldüler. Cengiz zamanı 17 yıl süren Fetret çağında göçmen kuşlar gibi bilgin katarları akıntıyla Batıya sürüklendiler. Mevlânâ Celâleddin Rumi'nin babası Buharalı Emir Sultan, Semseddin Tebrizî, Sadreddin Konevî, Burkhaneddin Mehmet Tebrizî, Ermiveli Hüsameddin, Şehabeddin Sühreversi, İdrisî, Cenâbî ve ilk, ve ilh... bunlardandı. (17). Anlaşılan, Abdülazizin babası da, bilgin katliâmı yapan Hülâgû oğullarından, aynı mekanizma ile yakayı kurtarınca yeniden Batıya kaçıp Konyaya sığınmıştır. Ve Abdülâziz:

«Geldi Konyada vücudu kendiizi
«Şah Alâeddin neslivdi özi» (Me, 7)

Bir nokta kalıyor: Abdülâzizin dedesi Konyadan kaçmışken, simdi babası Konyaya dönebilir miydi? Aradan yüz yıl geçmiş, kendisinden kaçılan İzzeddin Keykâvus çoktan ölmüştü. İzzeddin'in torunu II. Gıyasüddin'le birlikte Rum Selçuklular Moğol oyuncağı olmuşlardı. II. İzzeddin Mısırla andlaştığı için azledildi. Kırımda öldü. 3 oğlundan Mesud'u Abaka koğar, Mahmut Gaazân, Doğuya hükümdar yapar. II. İzzeddin'in ilelinci oğlu Feramürz'ün de 3 oğlu vardır. Konya hükümdarı II. Alâeddin, Şeyhin dedesi Abdülâziz ve Abdülmümin.

Bu kısa geçmiş Seyhin alt uyazısı olmuştur: 1 — FETRET: Seyhin soyunu yerinden oynatıyor. Dört kuşak yukarıdaki dedede Cengiz akını sonuçlarıyla öldürülüyor. Aynı Uzak ve Yakın Doğular arası kervan yolunu, aynı ticaret amacıyla, aynı Tatarlar 13. Yüzyıl başında Cengiz, 14. Yüzyıl sonunda Timur adı altında açıyorlar. Bu «Azîym Fetret» in ikincisinde Seyh Timur «Afet» ini gözüyle görmek için Tebrizedek koşacaktır. 2 — Devrimcilik : Şeyhin atalarını ve halkçı geleneği Selcuklularda kazıyan İzzeddin Keykâvus'un Sıvasındaki mezarına şöyle yazılmıştır: «Saltanat tahtından mezar evine indi. Hazineleri, gücü kalmadı. Gezisini yaşayışıyle birlikte bitirdi. İşte her şey böyle zevâl bulur.» (18). Demek Seyhin soyu böyle kişilere karşı, halka yakındı. Onun için, o sarayları titreten yaman İslâmiyye devrimciliği, Şeyhin ruhunda parlıyacaktır. 3 — Ülkücülük: Şeyhin ataları inançları yolunda ölmeyi bilmiş, büyük fikir şehidi olmanın yüceliğine ermişlerdir. Abdülâzizin dedesi: medeniyetin biricik ölmez değeri bilim uğruna ilk büyük bayrağı çekmiştir. Şeyh o bayrağı dedelerinin elinden alıp, dünya saltanatı peşinde insanları ezenlere karşı çıkacaktır.

(15) Abbasi halifelerinden Mu'tasam adını alan 2 kişi vardır. Biri Zekeriyyâ bin İbrahim: Cengizden 200 yıl sonra Mısırda görülmüştür. Ötekisi, Bağdatta hüküm süren: Mu'tesım-billâh: Rum Selçuklularından 2 ve Cengiz olayından 4 yüz yıl önce yaşamıştır. Nâsır'ı Tûsi: kadim Fars folklorunu 30 yıl uğraşıp 60.000 den aşırı beyitle derliyerek «Şehnâme» anıt eserini yazan, büyük acem Homirosu sayılacak Firdevsî'dir. Firdevsî'nin Bağdat'la ilişiği yoktur. Kendisi de Hülâgû'dan 2 yüzyıl önce yaşamıştır... İbn'i Hâcib'e gelince: babası, Emir İzzeddin Salâhî'nin «Hâcip» liğini (kapıcılığını) yapan bir kürttü. Kendisi, mâlikî fakıyhlerindendi. Mısır'ın Koos eyaleti, Esnâ kasabasında 1175 (D. 570) yılı doğmuş, 1248 (D. 646) yılı İskenderiye'de ölmüştür. Menâkıb, İbn'i Hâcib'in Hülâgû oğlu elinde öldürüldüğünü yazıyor. Belki o sıra Bağdattaydı. Öldü sanılıp, kaçmıştır.

(16) İbrahim Hakkı: «Tarih'i Umumi», c. II, s. 8 - 9, Karabet mat., İstanbul 1305.

(17) Hammer: c. I. s. 76; İ. H., c. III, s. 83
(18) Hammer: Keza.

GENÇLİK

HALKTAN YANA GÜÇLER MUTLAKA ÜSTÜN GELECEKTİR

O.D.T.Ü. Öğrenci Birliği. T.M.T.F., O.D.T.Ü. Sosyalist Fikir Kulübü, F.K.F., A.Y.O.T.B., ve A.Ü.T.B. nin yayınlamış oldukları ortak bildiride özellikle Yunanistandaki son olaylara ve Vietnam sorununa değinilmiş. Emperyalizm'e karşı savaşmada ne denli azimli olduklarını bir kez daha kamu oyuna duyurmuşlardır.

«Halktan yana güçler mutlaka üstün gelecektir» başlıklı bildiride «Emekçi halktan yana yurtsever Türk gençleri olarak Emperyalist ve yerli satılmış hainlerin bütün dünyada sahneye koydukları yeni oyunlar karşısında duyduğumuz öfkeyi kamu oyuna haykırmayı bir görev sayıyoruz.» diyerek dünya olayları karşısında ne denli uyanık olduklarını ortaya koyuyorlar.

Yunanistan olayları ile ilgili olarak «Emperyalistlerin ancak seçimlerden kendi çıkarlarına uygun sonuçlar elde edeceklerinden emin bulundukları zaman burjuva demokrasisinden yana, parlemanterizm'den yana olduklarını ve emekçi halkın bilinçlenip burjuva parlematerizminden kendi yararına sonuç elde edebileceğini sezdikleri an, faşist darbeye başvurduklarını son Yunanistan örneği bir kez daha ispat etmiştir.» denilmekte ve Yunan ordusunun halktan kopmuş niteliği belirtilmektedir.

Vietnam konusunda Amerikanın saldırgan politikasını nefretle yeren gençlik, özgürlükleri için savaşan Vietnamlılara yürekten sesleniyor. «Gün gelecek bütün Vietnam Emperyalistlerden ve satılmışlardan arınacaktır. Çünkü dava ölüm kalım davasıdır. Türk Devrimci Gençliği bu uğurda canlarını veren Vietnam Halk Savaşçılarını saygıyla anar.»

«CIA Türkiyede bir General Patakos bulamıyacaktır.» diyerek Türk Ordusunun halkçı niteliği ve devrimlere yürekten bağlılığı gerçeği kesinlikle ortaya konuyor.

İnançlı ve yiğitçe bir seslenme ile bitiyor bildiri. «Bütün dünya halkları yakın bir gelecekte, emperyalizmin ve yerli ortaklarının üstesinden gelecek, yurtlarında kendi ulusal geleneklerine uygun halktan yana demokrasiler kuracaklardır.»

BİR MEKTUP

(FKF Bülteni KAVGA'da Bir Türk Devrimcisi kurşuna dizilen genç Vietnamlı Nguyen Van Troi'ye sesleniyor.)

Kardeşim Nguyen Van Troi,

Buradan, yüzyılların yoğurduğu Anadolu halkı içinden sana yazmak hem şevk hem garip bir burukluk veriyor içime. Hepimiz senin bir halkası olduğun insanlık zincirinde yerimizi almaya çabalıyoruz. Burada düşman napalım kullanmıyor, daha sessiz kemiriyor içimizi. Bize gazoz içirerek, margarin yedirerek, bebelerimizin geleceğini karartma çabalarıyla, petrolümüzü, madenlerimizi, giderek ahlâkımızı yağma ederek ezmeye çalışıyor bizi. Düşman sizin orada olduğu denli korkunç yöntemlerle çalışıyor ülkemizde de. Ve kardeşim «Kendi köpek döllerimiz» düşmandan çok daha fazla bize düşman. Bize yani Türk halkına onun umuduna ve geleceğine.

Devrimciyiz... Anti Emperyalist'iz...

(O.D.T.Ü.Ö.B. Sosyalist Fikir Kulübü Bülteni «UYARI»da CIA'nın Devrimci gençliği bölme çabalarına dikkat çekilmekte ve gençliğin yeri kesinlikle bir kez daha ortaya konmakta)

Devrimci gençliği bölme çabaları

İlerici gençlik şimdiye dek yaptığı işlerle devrimci niteliğini ortaya koymuştur. Yapabilecekleri ve yapamayacakları ortadadır. Ondan çok fazla şey beklemek ne kadar hatalıysa, gençliği bir kenara itmek te en az o kadar yanlıştır.

Şimdiye kadar gerici ve satılmış cepheye karşı bütün hareketler hemen hemen gençlikten gelmiştir. Bir bütün halinde emperyalizmin aya koyunlarına karşı ilk uyarıcı görevi yapagelen gençlik arasında bugünlerde bir bölme taktiği uygulanıyor. Neymiş.. Halk sosyalist gençlikle, sosyalist olmayan ilerici gençliği birbirinden ayırsın.

Şu iyice bilinsin ki ilerici gençlik bir bütündür. Yapabileceği işler sınırlı olup, ortadadır, ve bunun içinde illâ hepsinin Sosyalist olmasına ihtiyaç yoktur. Kendine Sosyalist süsü veripte ilerici cepheyi bölmeyi amaç edinenler. C.I.A. nın oyununa geldiklerini anlamalıdırlar artık. Böl ve yen C.I.A. nın geri ülkelerde tatbik ettiği stratejinin temelidir.

Sosyalist olduklarını söyleyenler, anlayamadıkları ya da anlamak istemedikleri işlerden, büsbütün karıştırmaktansa vazgeçsinler artık. Takip edilen yol, strateji, yanlış olunca olayların değerlendirilişi de ona göre olacaktır.

Bizim yerimiz kesindir. Devrimci, anti emperyalist, niteilik taşıyan her hareketin destekleyicisi olacağımız gibi, ilerici cephenin baltalayıcılarının da karşısındayız...